

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

ГРАД БЕОГРАД

Бр: 11-1 / 2025
27.02.2025 год.

БЕОГРАД

Калемегдан Горњи град 14

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА ПОСЛОВАЊА ЗА 2024. ГОДИНУ

Београд, фебруар 2024. године

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА ПОСЛОВАЊА ЗА 2024. ГОДИНУ

Београд, фебруар 2024. године

САДРЖАЈ

- 1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ**
- 2. ПОДАЦИ О ОБЈЕКТУ И УЛАГАЊА У ОБЈЕКАТ**
- 3. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА – СТАЊЕ НА ДАН 31. 12. 2024. ГОДИНЕ**
- 4. ПРОГРАМСКИ ДЕО**
- 5. ДЕЛАТНОСТ УСТАНОВЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ЗАКОНОМ О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ**
- 6. ПРЕЗЕНТАЦИЈА И САРАДЊА УСТАНОВЕ**
- 7. ФИНАНСИРАЊЕ**
- 8. ЗАКЉУЧАК**

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ

Назив, седиште:

Завод за заштиту споменика културе града Београда, Калемегдан Горњи град 14, Београд

Одговорно лице:

Александар Ивановић, дипл.инж.арх.

Шифра делатности: 91.03

Матични број: 07045719

ПИБ 101511252

Бр. рачуна

840-586664-07

840-586668-92

Управни одбор:

Решењем Скупштине града Београда, број 112-819/22-С од 25. 10. 2022. године, Милица Перуничкић је именована за председника Управног одбора Завода за заштиту споменика културе града Београда. Чланови су: др Бојан Димитријевић, Милица Ђурић, др Станислав Сретеновић и Раде Мрљеш.

Надзорни одбор:

Решењем Скупштине града Београда, број 112-821/22-С од 25. 10. 2022. године, Александра Гавриловић је именована за председника Надзорног одбора Завода за заштиту споменика културе града Београда. Чланови су: Матија Чалић и Невенка Новаковић.

На основу члана 21. Закона о јавним службама, члана 30. Закона о култури и члана 29. став 1. Одлуке о промени оснивачког акта установе културе – Завод за заштиту споменика културе града Београда, Управни одбор Завода за заштиту споменика културе града Београда на седници одржаној 11. августа 2022. године донео је нови статут установе, а Скупштина града Београда на седници одржаној 28. септембра 2022. године донела је Решење 02-550/22-С о давању сагласности на Статут Завода за заштиту споменика културе града Београда.

2. ПОДАЦИ О ОБЈЕКТУ И УЛАГАЊА У ОБЈЕКАТ

Подаци о простору који установа користи

Укупна површина пословне зграде Завода за заштиту споменика културе града Београда износи 1130,90 m². Град Београд, као ималац права јавне својине, преко градске управе, Секретаријата за имовинске и правне послове, 1. јуна 2022. године, а на основу решења градоначелника града Београда, уступио је Заводу на неодређено време без надокнаде објекат на КП 64/8 КО Стари град. Током 2024. године није дошло до проширења пословног простора.

Поред зграде на адреси Калемегдан Горњи град бр. 14, Завод користи и помоћне објекте (магацине) на Горњем граду и у Доњоградском булевару.

Решењем Трећег општинског суда, О бр. 155/78 од 5. 6. 1979. године и О бр. 1220/91 од 6. 12. 1991. године, оглашени су за наследнике на основу тестаментa на заоставштини браће Крстић, Бранка и Петра (коју чине кућа у Краља Милутина бр. 5 у Београду с припадајућим покретним стварима), Завод за заштиту споменика културе града Београда и Војислава Крстић, супруга Бранка Крстића. На предметној заоставштини госпођа Крстић има право доживотног плодоуживања. Завод за заштиту споменика културе града Београда је уписан као носилац права на предметном објекту у катастру непокретности Општине Врачар.

Стање простора и опреме (кратак опис):

Зграда коју Завод за заштиту споменика културе града Београда користи од 1961. године саграђена је у периоду између 1919. и 1925. године. На згради су у више наврата извођени радови на санацији, реконструкцији, адаптацији и рестаурацији, у циљу побољшања општег стања објекта и унапређења услова рада.

Начин грејања:

Систем етажног грејања – лож уље. Према свим законским процедурама, а у циљу очувања животне средине, овај систем грејања ће у наредном периоду бити замењен новим, еколошким начином грејања.

Подаци о средствима које је установа уложила у набавку опреме и одржавање објекта и опреме у 2024. години

У току 2024. године из средстава Секретаријата за културу, Завод је набавио опрему у износу од 269.000,00 динара и то за набавку фотографске опреме.

Из сопствених средстава, Завод је набавио опрему у износу од 5.921.357,94 динара и то:

- аутомобил 3.147.408,00 динара
- рачунарска опрема 1.071.639,00 динара
- намештај 477.240,00 динара,
- компресори за клима систем 588.300,00 динара
- мобилни и фиксни телефони 403.596,98 динара
- фотографска опрема 74.000,00 динара
- опрема за домаћинство, електронска опрема и противпожарни апарати 159.173,96 динара

Такође, из сопствених средстава Завод је купио трајне лиценце (Office Professional plus 2024 Adobe Acrobat pro) за одређени број рачунара и књиге за библиотеку Завода у укупном износу 1.244.463,38 динара

3. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА – СТАЊЕ НА ДАН 31. 12. 2024. ГОДИНЕ

На снази је нови **Правилник о организацији и систематизацији послова Завода за заштиту споменика културе града Београда**, који је донео директор Завода 20. 10. 2023. године, а на коју је Градоначелник града Београда дао сагласност Решењем број 110-7735/23-Г од 27. 10. 2023. године.

Правилником су систематизоване **23** врсте послова на **48** радних места:

- 48 се финансира средствима из буџета града Београда.

Максималан број запослених од 2015. године је 47 запослених на неодређено време и директор.

Број запослених у Заводу на дан 31. 12. 2024. године:

- 42 запослена на неодређено време и в.д. директора, који се финансирају из буџета Града Београда.

Број ангажованих извршилаца по уговорима о привременим и повременим пословима у 2024. години на дан 31. 12. 2024. године износио је 7 извршилаца.

4. ПРОГРАМСКИ ДЕО

Привремени орган града Београда је Закључком бр. 6-1290/24-С-20 од 07.02.2024. године дао сагласност на основу које су Секретаријат за културу и Завод за заштиту споменика културе закључили **Уговор о финансирању културних програма Завода за заштиту споменика културе града Београда за 2024. годину за период јануар – март 2024. године** на износ од 590.000,00 динара.

Привремени орган града Београда је Закључком бр. 6-4765/24-С-20 од 22.05.2024. године дао сагласност на основу које су Секретаријат за културу и Завод за заштиту споменика културе закључили **Анекс 1. уговора о финансирању културних програма Завода за заштиту споменика културе града Београда за 2024. годину за период јануар – јун 2024. године** на износ од 960.000,00 динара

Градоначелник града Београда је Закључком бр. 6-1033/24-Г од 05.08.2024. године дао сагласност на основу које су Секретаријат за културу и Завод за заштиту споменика културе закључили **Анекс 2. уговора о финансирању културних програма Завода за заштиту споменика културе града Београда за 2024. годину** на износ од 6.960.000,00 динара

Током 2024. године склопљени су уговори са Министарством за културу Републике Србије за следеће пројекте:

- суфинансирање пројекта часописа *Наслеђе XXV*;
- финансирање пројекта Ревизионо археолошко рекогносцирање територије општине Барајево
- суфинансирање пројекта Интерактивна презентација/4Д виртуелни приказ општине Земун
- суфинансирање Пројекта илустроване и анимиране Приче о Београду за децу – Коњ Гавра и кнез Михаило;
- финансирање Пројекта Наставак археолошких ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица;

Анексирани уговори пренети из 2023. године и завршени током 2024. године:

- финансирање Пројекта Пробна археолошка ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица;

- финансирање извођења радова на Рестаурацији фасада зграде Ратничког дома у Београду, Улица браће Југовића бр. 19, делимична замена уличне фасадне столарије – II фаза;
- финансирање израде пројекта постојећег стања и рестаурација уличних и дворишних фасада зграде Аграрне банке у Влајковићевој бр. 3 у Београду.

Током 2024. године склопљени су уговори са Министарством за рад, запошљавање и социјална питања за пројекат санације и рестаурације Спомен гробља на Бежанијској коси – спомен обележје и израду инфо табли и јарбола.

4.1. ПРЕГЛЕД РЕАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА ИЗ ПРОГРАМА ПОСЛОВАЊА ЗА 2024. ГОДИНУ (ИЗ БУЏЕТСКИХ СРЕДСТАВА И СОПСТВЕНИХ ПРИХОДА)

Завод за заштиту споменика културе града Београда у 2024. години реализовао је програме из средстава Секретаријата за културу у укупном износу од 5.870.304,31 динара, а из сопствених средстава програме у износу од 3.609.768,07 динара и то:

НАЗИВ ПРОГРАМА	Средства Секретаријата за културу	Сопствени приход
1. ИЗРАДА ПРЕДЛОГА ОДЛУКА О КАТЕГОРИЗАЦИЈИ, УТВРЂИВАЊУ И БРИСАЊУ ИЗ РЕГИСТРА КУЛТУРНИХ ДОБАРА	398.559,20	9.800,00
1.1. УТВРЂИВАЊЕ НЕПОКРЕТНОСТИ ЗА КУЛТУРНА ДОБРА	398.559,20	9.800,00
1.1.1. Предлог одлуке о утврђивању за културно добро Зграда ОШ у Кораћици, Младеновац	98.559,20	
1.1.2. Предлог одлуке о утврђивању за културно добро Кућа архитекте Сергеја Николајевића Смирнова у Београду		
1.1.3. Предлог одлуке о утврђивању за културно добро Зграда Дома ратних инвалида са непосредном околином		9.800,00
1.1.4. Предлог одлуке о утврђивању за културно добро Кућа Петра Милановића	300.000,00	
1.1.5. Предлог одлуке о утврђивању за културно добро археолошки локалитет село у Бољевцима за археолошко налазиште		
2. ИСТРАЖИВАЊА		
СИСТЕМАТСКА ИСТРАЖИВАЊА ФОНДОВА		
2.1.1. Методологија истраживања у поступку конзерваторске рестаурације историјских зграда		
3. ДОКУМЕНТАЦИЈА О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ДОБРИМА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ	1.285.565,40	303.890,87

3.1. ПРИКУПЉАЊЕ, ИЗРАДА И ОБРАДА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ		303.890,87
3.1.1. Прикупљање, систематизовање и обрада документације за културна добра и добра која уживају претходну заштиту		303.890,87
3.2. ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ	880.462,16	
3.2.1. Дигитализација документације	880.462,16	
3.3. БИБЛИОТЕКА	405.103,24	
3.3.1. Електронска каталогизација библиотечког фонда Завода	63.219,38	
3.3.2. Прикупљање грађе за хемеротеку	341.883,86	
4. ИЗРАДА КОНЗЕРВАТОРСКО – РЕСТАУРАТОРСКИХ ПРОЈЕКТАТА	680.000,00	2.302,31
4.1. БЕОГРАДСКА ТВРЂАВА	130.000,00	
4.1.1. Ревизија пројекта рестаурације Мрачне Капије на Београдској тврђави	130.000,00	
4.2. ГРАДСКА АРХИТЕКТУРА	550.000,00	2.302,31
4.2.1. Ревизија Главног пројекта конзерваторско рестауракторских радова на санацији уличних фасада Царинарнице у Земуну, Змај Јовина 26	200.000,00	
4.2.2. Пројекат рестаурације фасада хотела Авала		2.302,31
4.2.3. Пројекат рестаурације фасада куће Бранислава Нушића		
4.2.4. Пројекат рестаурације фасаде музичке школе „Мокрањац“	350.000,00	
4.2.5. Елаборат израде нових камених табли на Гробљу ослободилаца Београда		
5. ПРЕЗЕНТАЦИЈА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ДОБАРА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ	3.075.139,71	3.293.774,89
ИЗДАВАЧКА И ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ	2.611.438,91	1.208.026,52
5.1.1. Изложба Николај Петровић Краснов	479.902,40	98.725,40
5.1.2. Изложба Споменици културе Београд	95.238,10	90.523,00
5.1.3. Часопис „Наслеђе“ XXV	549.698,41	295.834,58
5.1.4. Каталогзи за десет споменика културе	530.000,00	140.260,00
5.1.5. Монографија дом Јеврема Грујића	296.600,00	309.293,00
5.1.6. Монографија Национално и глобално: О проучавању историје новије српске архитектуре	210.000,00	236.692,94

5.1.7. Друго издање монографије "Стамбена архитектура у Београду 1918-1941"	450.000,00	4.977,60
5.1.8. Припрема XIII научно-стручне конференција Завода за заштиту споменика културе града Београда		31.720,00
5.2. ЕДУКАЦИЈА	168.700,80	262.644,29
5.2.1. „Наслеђе за децу“ – израда унапређене бојанке са 2д моделом, шаблоном споменика културе	168.700,80	2.650,00
5.2.2. Јубиларна година пројекта „Наслеђе за децу“ – Првих 10 година едукативног		259.994,29
5.2.3. БеоКул Градска Тура		
5.3. ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ	295.000,00	
5.3.1. WEB презентација	295.000,00	
5.3.2. Презентација завода аналогним средствима		
5.4. УЧЕШЋЕ НА СТРУЧНИМ СКУПОВИМА		1.823.104,08
5.4.1. Учешће на стручним скуповима у земљи		116.002,32
5.4.2. Учешће на стручним скуповима у иностранству		1.707.101,76
6. ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ДОБРИМА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ	431.040,00	
7.1. Конзервација и рестаурација 14 археолошких налаза од керамике	431.040,00	
УКУПНО	5.870.304,31	3.609.768,07

4.1.1. СИСТЕМАТСКО ИСТРАЖИВАЊЕ ФОНДОВА

На основу систематских истраживања Завода за заштиту споменика културе града Београда, Влада Републике Србије је у 2024. години утврдила један споменик културе:

1. Споменик културе *Вила Мозер у Београду*, Ул. Мозерова 7, Земун (Одлука о утврђивању, Сл. гласник РС, бр. 38/24);

Током 2024. године, Републичком заводу за заштиту споменика културе, у даљу процедуру упућени су следећи предлози одлука за утврђивање за културно добро:

1. Зграда Јадранско-понунавске банке у Београду, угао улица Краља Милана 11 и Кнеза Милоша 21, Врачар (Прослеђено у РЗЗСК 09.04. 2024. године);
2. Зграда Музеја 25 мај, Ул. Михаила Мике Јанковића 6, Савски венац (Прослеђено у РЗЗСК 09.09. 2024. године);
3. Кућа архитекте Сергеја Николајевича Смирнова у Београду, Пожаревачка 26, Врачар (Прослеђено у РЗЗСК 04.12. 2024. године).

4. Црква преноса моштију Светог Николе у Барајеву са надгробницима у порти, КП 3177 КО Барајево

5. Црква Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици Београд, Мишка Крањца 4, ГО Раковица; КП 1934 КО Стара Раковица, Заштићена околина КП 1934, 1935/2, КО Стара Раковица и делови КП 1935/1 и 2377/4 КО Стара Раковица

4.1.2. ИЗРАДА ПРЕДЛОГА ОДЛУКА ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ЦЕЛИНА И СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

Програмом рада за 2024. годину Завод за заштиту споменика културе града Београда израдио је Предлоге Одлука за утврђивање културних добара:

1. Кућа архитекте Сергеја Николајевића Смирнова, Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро

Породична кућа Сергеја Николајевича Смирнова се налази на углу Лозничке и Пожаревачке улице бр. 26 на територији београдске општине Врачар. Смирнов је своју породичну кућу пројектовао у јулу 1927. године, да би у децембру извршио одређене измене у просторној организацији, тако да је од једнопородичне куће начинио један стан за себе и своју породицу у приземљу и два на спрату за издавање. У јуну 1928. године поново долази до измена на постојећем пројекту. Том приликом је уместо приземља спрата и тавана додао мансарду са још два стана за издавање. Грађевина је почела да се зида у августу 1928, а завршена је у новембру исте године. Породична кућа Сергеја Смирнова представља типичан пример породичне слободностојеће куће са баштом у урбаном градском ткиву. Стилски се може сврстати у примере руског ампира или руског академизма на основу коришћених архитектонских и декоративних елемената. У кући је од 1932. до 1936. године такође живео архитекта Василије Андросов (1873–1944), истакнути припадник руске емиграције у Краљевини Југославији. Оригинална техничка документација се чува у Историјском архиву Београда, сигнатура: ТД XVI-27-1927.

Техничка вредност објекта лежи у чињеници да је грађен у армирано-бетонском конструктивном систему, коришћењем технологије карактеристичне за међуратни период. Друштвена, историјска и културна вредност се огледају у томе да кућа представља редак до данас сачуван доказ да су и архитекти који су емигрирали из Русије били у прилици да пројектују своје домове. Смирнов је био изузетно значајан представник руске емиграције у Краљевини СХС/Југославији, неко ко је био близак и породици Романов и породици Карађорђевић. Додатно је драгоцен податак да је Василије Андросов у периоду рада на пројекту Главне поште станова управо код Смирнова. Естетска вредност куће је такође висока, па се она може сврстати међу репрезентативне објекте пројектоване у духу академизма.

Програм реализован, Предлог Одлуке послат у Републички завод.

2. Зграда Дома ратних инвалида са непосредном околином, Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро

Зграда Дома ратних инвалида у улици Савски трг бр. 9 (Савски трг 9-11, Немањина 1-3), је подигнута 1934. године, по пројекту истакнутог архитекте Димитрија М. Лека. Аутор фасадне скулптуре и пластичне декорације је скулптор Владимир Загородњук. Дом ратних инвалида је урбанистички позициониран као монументални угаони објекат који својом масивно структуром затвара угао Савског трга и Немањине улице. Овај монументални објекат је изведен у духу академизма, са елементима раног модернизма, односно ар декоа. Пуристички обрађене равне фасаде са правилним растером прозора,

остварују уравнотежену композицију средишњег дела елевације оба улична фронта. У приземљу је изведен низ лучних отвора, обogaћен пуном фасадном скулптуром, док је задња масивна етажа, блиска идејама модернизма, решена са рељефним медаљонима између прозорских отвора. Централну позицију у сложеној структури основе, заузимала је свечана сала, смештена у дворишном делу објекта, а чије су фасадне површине третиране симплификовано. Након Другог светског рата овај простор је адаптиран у биоскоп „Партизан“.

Зграда Дома ратних инвалида у ул. Савски трг бр. 9 спада у ред најзначајнијих остварења истакнутог аутора, архитекте Димитрија М. Лека и представља репрезентативно и значајно остварење академске архитектуре. Са становишта службе заштите овај објекат поседује културно-историјску и архитектонско урбанистичку вредност.

Непосредну околину Зграде Дома ратних инвалида чине следећи објекти: Зграда хотела Београд у ул. Немањина 5-5а, Балканска 48-52, Зграда некадашњег хотела Петроград у ул. Савски трг 7-7а и Колективно стамбени објекат у ул. Балканска 46. Израда програма завршена и поступа се по примедбама Републичког завода за проширење граница заштићене околине.

3. Кућа Петра Милановића, Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро

Троспратни објекат са мансардом у улици Краља Милутина бр. 6 подигнут је за Петра Милановића, имућног трговца и члана управе Народне банке, који је од пројектанта захтевао да зграду са становима изведе као верну копију једне римске палате. Узор је била Палата Дориа-Памфили са почетка 18. века, архитекте Габријела Валвасорија, која се налази у непосредној близини Трга Венеција. Иницијални пројекат извео је Данте Петрони, професор из Рима, а који је преиспитао, оверио и прилагодио облику и величини београдског плаца архитекта Јосиф Најман (1894-1951). Једна од најрепрезентативнијих палата Врачара изведена је у периоду од 30. августа 1939. до 25. јула 1940. године.

Фасада изведена од вештачког камена са стубовима од природног камена на улазу доследно понавља елементе римског оригинала, што је чини јединственим очуваним примером оваквом приступу реализације фасадне композиције у београдском градитељству. Читавом фасадном површином влада принцип симетрије. Њен центар композиционо чини барокно извијен балкон првог спрата који визуелно наглашава монументални барокни портал изведен у мермеру са колским улазом у објекат. Посебна улога у фасадној композицији дата је прозорским отворима, чији број по етажама несумњиво упућује на унутрашњу структуру седмособних станова. Око њих је концентрисан и главни декоративни програм фасаде, степенан од првог ка трећем спрату, сходно визуелној сагледивости оку посматрача. Вешто комбиновање неоренесанских елемената у приземљу и другом спрату са необарокним мотивима првог и трећег спрата остварује експресију целине. Иако рађена по узору на римски оригинал, архитекта Јосиф Најман је у урбани миље Београда усадио јединствено дело архитектонских и културно-историјских вредности.

Палата завршена пред само избијање Другог светског рата, одмах је продата Влади Краљевине Југославије да у њу смести седиште првог посланства СССР у Краљевини Југославији. И у наредним деценијама била је функцији дипломатских представништава. Представља један од ретких и јединствених објеката рађених по иностраном предлошку, као и материјално сведочанство репрезентативног становања у четвртој деценији 20. века.

Програм реализован.

4.1.3. СИСТЕМАТСКА ИСТРАЖИВАЊА ФОНДОВА

Током 2024. године вршена су систематска истраживања фондова у смислу допуне постојеће грађе. Та систематска истраживања спровођена су с циљем допуњавања сазнања о урбанистичком и архитектонском развоју града Београда у документацији која се образује и чува уз Регистар непокретних културних добара, а која су смештена на подручју свих седамнаест општина.

Истраживање за припрему монографије *Методологија истраживања у поступку конзерваторске рестаурације историјских зграда*

Монографија је усмерена на дефинисање методологије и врсте аналитичких истраживања у процесу рестаурације историјских зграда, односно поступак утврђивања оригиналне материје, архитектонских карактеристика и аутентичног изгледа историјских зграда који претходи спровођењу мера техничке заштите рестаурацијом. Претходна истраживања и истраживачки радови на архитектонском споменику културе представљају методолошки основ за даљи поступак у опредељивању и предузимању мера техничке заштите и допунски поступак који може утицати на даље нормативне радње, (ре)валоризацију и правну заштиту споменичког добра. Основна методологија истраживања градитељског наслеђа, због сложености предмета истраживања, подразумева мултидисциплинарне, крос дисциплинарне и интердисциплинарне поступке истраживања. Они се могу груписати у оквиру две целине (1) *историографско истраживање* које подразумева истраживање библиографских извора, архивске грађе, техничке и фото документације, кинематографских извора, уметничких збирки и друго; и (2) *техничко-технолошко истраживање* које обухвата примену базичних емпиријских метода – снимање грађевина (БИМ), анализу и испитивање материјала (камена, опеке, малтера, челика...), стратиграфску и спектографску анализу и анализу узрока оштећења и слично. У циљу целовитости и свеобухватности резултата истраживања, методолошки поступци се могу преклапати у поступку *стилске и типолошке анализе, перспективне реституције, колористичке анализе* као и у поступку *аналогije*. Поред теоријске анализе, сви методолошки поступци биће објашњени на примерима из конзерваторске праксе Завода за заштиту споменика културе града Београда.

4.1.4. ДОКУМЕНТАЦИЈА О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ДОБРИМА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ

1. Прикупљање, систематизовање и обрада документације за културна добра и добра која уживају претходну заштиту

Документација о културним добрима и добрима која уживају статус претходне заштите настаје у свим фазама рада службе заштите и истовремено постаје полазиште за све будуће послове у области заштите културног наслеђа – од истраживања, евидентирања, вредновања, преко израде конзерваторско-рестаураторских пројеката, утврђивања услова за израду урбанистичких планова и утврђивања услова за предузимање мера техничке заштите до праћења извођења радова на техничкој заштити и спровођењу мера правне заштите. Како архитектонско и културно наслеђе представља саставни део савременог начина живота, те у складу с тим трпи константне промене, неопходно је да се постојећа документација у континуитету допуњава имовинскоправним и катастарским подацима, фото и техничком документацијом и ажурира новим историографским сазнањима. С друге стране, у циљу адекватног приступа наслеђу,

ажурно обавештавање других јавних служби и сопственика о свим насталим променама у вези са статусом објеката и простора представља једну од важних тачака доступности информација о културном наслеђу. Током 2024. године приоритет је било ажурирање документације за културна добра, добра која уживају статус претходне заштите и систематски истражених блокова; пријем, обрада и електронско ажурирање документације, као и провера и допуна збирки документацијом у оквиру Одељења за документацију и дигитализацију.

У циљу реализације програма вршено је редовно одржавање програмског система за вођење, управљање и коришћење документације непокретног културног наслеђа, као и унос података за стављање у функцију дигиталних докумената у базу података.

2. Дигитализација документације

Дигитализација и дигитализовање документације непокретног културног наслеђа на подручју града Београда представља дугорочну активност, која у Заводу за заштиту споменика културе града Београда у континуитету траје од 2007. године. Након неколико реализованих кампања дигитализовања аналогних докумената, током 2017, 2018. и 2019. године израђена је и стављена у функцију вишекорисничка база података *Програмски систем за вођење, управљање и коришћење документације непокретног културног наслеђа*, методолошки заснована на постојећим збиркама и фондовима Одељења за документацију и дигитализацију. Успостављање овог система у наредним фазама обухватало је унос дигитализованих и формирање дигиталних докумената, што чини засебан и дугорочан сегмент рада с циљем функционисања базе података у пуном капацитету. Крајњи циљ програма у целини је јачање радних капацитета с једне стране, посебно имајући у виду да је база података доступна сваком стручном сараднику из његовог радног окружења, а с друге стране унапређено чување изворних аналогних докумената. У временском периоду од 15 година, од када је започета дигитализација, значајан број добара је утврђен за споменике културе. У том смислу активности су усмерене и на континуирану дигитализацију документације и ажурирање базе података, у циљу оптималне доступности дигиталне документације стручним сарадницима. Паралелно са стављањем у функцију базе података *Програмског система за вођење, управљање и коришћење документације непокретног културног наслеђа*, Завод за заштиту споменика културе града Београда се прикључио Информационом систему непокретних културних добара Републичког завода за заштиту споменика културе, којим је умрежена служба заштите на подручју Републике Србије.

3. Прикупљање грађе за хемеротеку

Завод за заштиту споменика културе града Београда прикупља хемеротеку везану за све аспекте своје делатности. Хемеротека се састоји од електронских прилога штампаних медија, других електронских медија, телевизијских прилога и друштвених мрежа. Мониторинг и годишња квантитативно-квалитативна анализа медијских објава о Заводу за заштиту споменика културе града Београда доприносе сагледавању угледа установе културе у јавности и омогућавају дефинисање и/или промену стратегије досадашњих односа с јавношћу. С друге стране, хемеротечка грађа представља незаобилазан извор документације која се чува о непокретним културним добрима.

4. Набавка нових публикација за библиотеку

Током 2024. године купљене су 23 публикације, док је већи број набављен у оквиру међубиблиотечке размене.

5. Електронска каталогизација библиотечког фонда Завода

Програм је реализован у делу приступа бази и коришћења система библиотечког софтвера *COBISS* (преко Народне библиотеке Србије).

4.1.5.ИЗРАДА КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИХ ПРОЈЕКТАТА

ГРАДСКА АРХИТЕКТУРА

1. Ревизија Главног пројекта конзерваторско рестаураторских радова на санацији уличних фасада Царинарнице у Земуну, Змај Јовина 26

Објекат Царинарнице у Земуну, Змај Јовина 26, утврђен је за споменик културе Решењем Завода за заштиту споменика културе града Београда бр.654/5 од 03.07.1965. године и налази се у оквиру просторне културно-историјске целине „Старо језгро Земуна“ која је утврђена за културно добро од великог значаја за Републику („Сл. Гласник СРС“ бр. 14/79).

Фасаде објекта су у изузетно лошем стању. Малтерна облога је готово у потпуности изгубљена и дошло је до губитка декоративне пластике на већем делу фасадних површина здања.

Главни пројекат конзерваторско рестаураторских радова на санацији уличних фасада Царинарнице у Земуну урађен је у Заводу за заштиту споменика културе града Београда 2010. године у аналогној и дигиталној форми. Нажалост нису добијена средства за извођење радова. Због протока времена од 13 година потребно је ажурирати и допунити постојећи пројекат евидентирањем новонасталих оштећења кроз техничку и фотодокументацију и усклађивањем предмера и предрачуна са измењеним стањем на терену. Ревизија пројекта је могућа у потпуности из сопствених средстава.

Програм је завршен.

2. Пројекат рестаурације фасада хотела Авала

Хотел „Авала“ је саграђен 1931. године према пројекту руског архитекте Виктора Лукомског, на платоу испред комплекса стаза и степеништа који се у благом успону уздижу ка врху Авале и споменику Незнаком јунаку. Састоји се од високог двоспратног блока са улазом и нижих, широко развијених анекса који се степенасто пружају низ авалску падину. Романтичарски разиграна, динамична композиција волумена плени отвореношћу и допадљивошћу контура, ренесансним третманом облика, али и суптилно распоређеном сведеном српско-византијском декорацијом. Елементи националног стила огледају се и у доминацији лучних тремова и отвора. Одсуство четвороводног у корист модерног равног крова, као и инсистирање на правилним правоугаоним отворима неутралних зидних платана, утиснуло је знатно савременији градитељски лик овом објекту. На северној страни објекта, на огради степеништа за терасу, налазе се две велике фигуре сфинги од вештачког камена, рад руског вајара Владимира Загородњукa. Хотел „Авала“ се налази у изузетно лошем стању и неопходна је комплетна рестаурација. Програмом за 2024. годину Завод за заштиту споменика планира израду пројекта санације и рестаурације фасада.

Програм је завршен.

3. Пројекат рестаурације фасаде музичке школе „Мокрањац“

Зграда у Улици Дечанска бр.6 у којој се налази музичка школа „Мокрањац“ је подигнута 1930. године по плану Андрије Котеринића. Налази се у оквиру просторно културно историјске целине „Историјско језгро Београда у Београду“. Фасада зграде се

налази у изузетно лошем стању, првенствено услед загађења тако да је у потпуности прекривена црним корамма. Програмом за 2024. годину планирана је израда Пројекта рестаурације фасаде зграде.

Програм је завршен.

4.1.6. ПРОГРАМИ У ЦИЉУ ПОПУЛАРИЗАЦИЈЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ДЕЛАТНОСТИ ЗАВОДА (изложбе, конференција и издавачка делатност)

1. Изложба *Николај Петровић Краснов*

Као резултат сарадње Завода за заштиту споменика културе града Београда и Спомен збирке Павла Бељанског, у периоду од септембра до новембра 2024. године реализоване су две изложбе о архитекти Николају Петровићу Краснову (1864–1939). Организоване су у Заводу за заштиту споменика културе града Београда (септембар – новембар) и у Спомен-збирци Павла Бељанског (октобар-новембар). Фокусна тачка изложбе у Заводу били су архитектонски пројекти Николаја Петровића Краснова који су изведени и који су утврђени за културна добра. На изложби су ови објекти презентовани паноима са текстом и фотографијама, као и оригиналним пројектима које је Заводу уступио Архив Југославије. Пратећи програм била је промоција књиге Сање Кипроски „Београдски опус Николаја Петровића Краснова (1922–1939)“, у издању Спомен-збирке Павла Бељанског као и неколико ауторских и стручних вођења кроз поставку. За обе изложбе одштампан је јединствени каталог.

2. Изложба *Споменици културе Београда*

Из документације Завода и у сарадњи са власницима приватних колекција, у оквиру манифестације Дани Београда реализована је изложба старих и мање познатих фотографија споменика културе на простору града Београда.

3. Изложба *Црнотравци градитељи Београда: градитељска делатност печалбара црнотравског краја у Београду у 19. и првој половини 20. века*

Изложба је реализована 14.3.-30.3.2024. у сарадњи Завода за заштиту споменика културе града Београда, Удружења Црнотраваца Београд и Грађевинског факултета Универзитета у Београду

4. Часопис *Наслеђе XXV*

Часопис „Наслеђе“ покренут је у Заводу за заштиту споменика културе града Београда 1997. године са идејом да резултати рада на истраживању, проучавању, валоризацији и конзервацији објеката културно-историјског и архитектонско-урбанистичког значаја буду публиковани и доступни стручној и широј јавности, како би се афирмисало културно наслеђе и напори Завода на његовом очувању и презентовању. Редакцију часописа „Наслеђе“ чине угледни научници, професори Универзитета у Београду и Универзитета у Новом Саду, као и истакнути конзерватори. Часопис је 2020. године оцењен категоријом М51 – врхунски часопис националног значаја. У другој половини 2024. године изашао је XXV број часописа *Наслеђе*.

5. Каталогзи за десет споменика културе

Завод је 2008. године публиковао прву серију каталога за 10 појединачних културних добара на подручју Београда и до сада је реализовано петнаест серија. Циљ пројекта је афирмација и популаризација културне баштине у широј јавности, едукација о значају и значењу наслеђа, као и иницирање нових културних итинерера. Каталог излази у тиражу

од 500 примерака за свако појединачно културно добро, урађени су двојезично, на српском и енглеском језику и садрже кратак историјат и валоризацију културног добра, историјске планове, архивске и савремене фотографије културног добра. У 2024. години публикована је нова серија чија су окосница јубилеји значајних историјских личности Београда и њихове породичне куће које су споменици културе: Кућа Невене Заборски; Кућа Бранислава Нушића; Палата Игуманов; Вила Лазић и Митровић; Вила Прендић; Кућа Јосифа Шојата; Зграда ауто сервиса ФИАТ; Универзитетска дечја клиника; Вила Стевке Милићевић; Кућа браће Крстић.

6. Монографија *Дом Јеврема Грујића*

Монографија Дом Јеврема Грујића представља плод сарадње Завода за заштиту споменика културе града Београда и музеја Дом Јеврема Грујића са идејом да се свеобухватно презентује споменик културе од великог значаја као и грађа похрањена код породице односно оснивача музеја уз њихов приватни осврт на своје претке. Дом Јеврема Грујића саграђен је 1896. године по пројекту архитекте Милана Капетановића. Грађевина је обликована у маниру академизма XIX века. Зидана је класичним материјалом – опеком и каменом у кречном малтеру. Конципирана је као слободностојећа градска вила са сликарски обрађеним деловима фасаде, што је сврстава међу ретке примере у београдској архитектури. Наглашени средишњи и бочни ризалит, декоративне зоне, рафинирана орнаментика, пиктурална обрада површина фасада – главна су обележја овог објекта. Сликана декорација, која имитира технику зграфита, рад је италијанског мајстора декоративног сликарства Доменика Д`Андреје. Драгоцен збирка покретних предмета, углавном из XVIII и XIX века, створена кроз генерације породице Грујић, садржи многобројна уметничка дела из области сликарства, скулптуре и примењене уметности, старо оружје, као и архивски и библиотечки материјал, који су припадали најистакнутијим члановима ове породице – Теодору Хербезу, попечитељу финансија кнеза Милоша, Јеврему Грујићу, истакнутом српском политичару и оснивачу Либералне странке, Кости Протићу, генералу, Стевану Ђурчићу, новинару и народном посланику и другим познатим личностима политичког и јавног живота. У 2024. години је завршен и предат рукопис, урађен је рукопис монографије је завршен, усвојен, урађена је лектура, превод и техничка припрема за штампу.

Штампа монографије је планирана за 2025. годину, када ће Завод прославити 65 година рада.

7. Монографија *Национално и глобално: О проучавању историје новије српске архитектуре*

Реч је о методолошкој студији која ће вишеструко користити истраживачима и конзерваторима новијег националног градитељског наслеђа, али и студентима хуманистичких и техничких факултета. Аутор студије је проф. др Александар Кадијевић, историчар уметности. У њој се устаљени методолошки принципи свестрано актуализују и реиспитују, са циљем да се пронађу најоптималнији начини проучавања и вредновања историје архитектонске историје Србије (крај 18 - почетак 21. века).

Дилема између националног и глобалног приступа материји која се у наслову наговештава, овом књигом се разрешава позивом да се оба метода теоријски повежу и фикционално прожму. Кроз мноштво примера, критички се сагледавају досадашња искуства на историографском пољу. Монографија ће садржати три основна поглавља: Историографија новије српске архитектуре у глобалном научном контексту, Историографска методологија у теорији и пракси и Закључак: перспективе националне

и глобалне архитектонске историографије. У 2024. години рукопис монографије је завршен, усвојен, урађена је лектура и техничка припрема за штампу. Штампа монографије је планирана за 2025. годину.

8. Друго издање монографије *Стамбена архитектура у Београду 1918-1941*

Стамбена архитектура представља драгоцен извор за разумевање функционисања друштва у Београду током међуратног периода. Истраживање стамбене архитектуре Београда у међуратном периоду се ослања на претходне доприносе бројних историографа са покушајем дефинисања феномена који су се јавили у овом периоду као директна последица развоја стамбене архитектуре. За разлику од генералне слике продукције становања у међуратном Београду, у историографији је мало студија посвећено намештају и опремању ентеријера из овог периода. Због тога ова књига представља покушај да се подробније објасни настанак и развој просторне организације становања током треће и четврте деценије двадесетог века у престоници Краљевине СХС/Југославије. Поглавља су конципирана у четири велике целине: Урбанистички развој Београда, Фасада је одело зграде: стилски развој стамбене архитектуре међуратног Београда, Ентеријер је душа зграде: развој просторне организације и дизајна ентеријера и Феномени. Са овом структуром полази се од општег ка појединачном, уз пет потпоглавља у оквиру целине која се бави феноменима везаним за стамбену архитектуру међуратног Београда. Ова монографија представља суму истраживања развојних токова стамбене архитектуре током којег су испитани различити аспекти у оквиру теме превасходно на основу теренског рада, архивске документације и периодике. Истраживање је обухватило узорак од 2.133 примера стамбене архитектуре на терену на основу којег је начињен ужи репрезентативни узорак од 566 досијеа са пројектном документацијом Историјског архива Београда у периоду од 2017. до 2020. године. Аутор: др Владана Путник Прица, дипл. историчар уметности, Филозофски факултет Универзитета у Београду. Како је целокупан тираж првог издања распродат, због велике потражње доштампано је друго издање. Програм је реализован.

9. Припрема тринаесте конференције Завода за заштиту споменика културе града Београда

Завод већ више од једне деценије организује конференције које су у последњих пет година добиле научно стручни и међународни/регионални значај. Размена искустава, отварање тема, питања и полемика представља значајан допринос раду на заштити културног наслеђа. Конференције се организују биенално тако да је за 2025. годину планирана организација XIII Конференције. Током 2024. године усвојен је Правилник Конференције, одабрана тема, одабрани чланови Организационог и Научног одбора, упућен је први позив за достављање апстракта и успостављен мејл и сајт конференције.

4.1.7. ЕДУКАЦИЈА

1. Програм *Бео Кул градска тура*

Пројекат Београдска култура - Бео Кул Градска Тура се већ 11 година заредом реализује у сарадњи са београдским средњим школама. Овогодишња тема је „Стара Палилула“. Ученици својим вршњацима држе предавања о споменицима културе на овом простору, а стручни сарадници Завода говоре о делатности Завода, културном наслеђу у ширем смислу и његовој подели на споменике културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места. Циљ пројекта је да

средњошколци разумеју шта је културно наслеђе и да на тај начин међу својим вршњацима подижу свест о потреби његовог очувања.

Пројекат је реализован делимично јер се поклапа са школском, а не календарском годином.

1. Наслеђе за децу – израда унапређене бојанке са 2д моделом, шаблоном споменика културе

Како је за најмлађе из Првог циклуса основног образовања 2022. године осмишљена и израђена Радна свеска – бојанка за децу, са циљем да кроз припремљени едукативни материјал и задатке подстакнемо и побошљамо вредновање културног наслеђа престонице, припремом и израдом унапређене верзије бојанке са 2д моделом споменика културе настављамо да развијамо и унапређујемо рад са најмлађима. На овај начин и даље настављамо са промоцијом, презентацијом и популаризацијом непокретног културног наслеђа међу најмлађима али и са упознавањем и указивањем на вредности културне баштине града Београда. Уз овакав едукативни материјал, кроз игру, забаву и учење настављамо да на један креативан начин утичемо на подизању свести код најмлађих о очувању материјалне и нематеријалне културне баштине наше престонице али и државе. Модели споменика културе из бојанке су осмишљени и израђени као шаблони које деца могу да обоје, засеку, исеку, пресавију, залепе и направе свој модел и изглед предметног споменика културе.

2. Пројекат *Наслеђе за децу-првих 10 година едукативног пројекта*

Обележавање јубилеја започето је свечаном академијом и доделом захвалница основним школама и учитељима, који су својим учешћем и трудом допринели реализовању пројекта. Том приликом било је говора о успешних 10 година рада и сарадње са основним школама и предшколским установама на територији града Београда. Пројекат Наслеђе за децу је започео 2014. године када је одржано прво предавање и радионица у ОШ „Кнегиња Милица“ на Новом Београду, са преко стотину ученика свих одељења тадашњег другог разреда, а у оквиру свечане академије имали смо прилику да чујемо како је све то изгледало из угла тада присутних ђака, учитеља и директора, на који начин је пројекат њих обликовао и какве успомене носе.

Богат уметнички програм чини су дечји хор Основне школе „Карађорђе“, ученици Средње музичке школе „Станковић“ који су извели нумере на виолини и виолончелу, Културно-уметничко друштво „Срма“ наступило је са играма из околине Црноречја и влашким играма, ветерани Клуба историјског плеса и ученици Основне школе „Милош Црњански“ представили су се специфичним кореографијама инспирисаним плесним традицијама из 19. века. Након бинског програма, деца, њихови другари и родитељи су наставили дружење са нама у оквиру радионица на тему заштите културног наслеђа града Београда и Републике Србије и занатлијама из удружења „Наше руке“.

4.1.8.ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ

WEB презентација

WEB презентација Завода за заштиту споменика културе града Београда представља веома значајан сегмент презентације и популаризације непокретног културног наслеђа, али и неопходни извор информација како о делатности Завода, тако и место на коме сопственици и корисници културних добара могу да се информишу о својим правима и обавезама и да преузму обрасце за подношење захтева. Сама презентација мора да се ажурира, допуњава и сходно захтевима времена и законских норми повремено мења, те

је уз администратора из Завода неопходна и подршка програмера која подразумева: подршку администратору, редизајн и дизајн појединих страница, повремене измене и допуне на страницама које су комплексније од уређивања и објављивања постова (јер подразумевају програмирање), попуњавање садржаја на енглеском, наставак обуке.

Презентација рада Завода У складу са потребама рада и презентације пословања Завода и његове видљивости израђује се материјал са логом Завода.

4.1.9. УЧЕШЋЕ НА СТРУЧНИМ СКУПОВИМА

Стручни сарадници Завода су током 2024. године учествовали на следећим стручним скуповима у земљи и иностранству:

- Учесће на Саветовању – „Осветљење 2024“ под покровитељством ДОС-а у периоду од 05.11 - 07.11.2024. године у Вршцу.
- Учесће на међународној конференцији поводом 60 година Венецијанске повеље *Convegno 60 anni Carta di Venezia* са радом „Конзерваторско рестаураторски приступ у другој половини двадесетог века на примеру комплекса Зиндан капије на Београдској тврђави“ 23.10 - 25.10.2024. године у Фиренци.
- Обележавање Међународног дана споменика и споменичких целина у организацији ICOMOS Србија које је одржано на Архитектонском факултету. Међународни ICOMOS препоручио је ове године за тему „Катастрофе и конфликти кроз објектив Венецијанске повеље“/Disasters & Conflicts Through the Lens of the Venice Charter/
- Конференција „Сто година од институционе самосталности Астрономске опсерваторије“ одржана је у Београду, 27 - 28.06.2024. године у библиотеци Астрономске опсерваторије, Волгина 7.
- Конференцији „STANOGRADNJA od plana do stana“ у организацији портала BUILDUP која је одржана 11.децембра у Дому омладине Београда
- ЈУБ д.о.о. Шимановци, системи за санацију објеката оштећених влагом, солима и временским утицајима.
- Међународна конференција „The Phenomenon of Border and Transborder in History and Culture“ коју организује Државни музеј „Смоленска тврђава“ и Министарство културе Руске Федерације.

4.1.10. ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ДОБРИМА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ

1. Конзервација и рестаурација 14 археолошких налаза од керамике

Током заштитних археолошких ископавања, археолошких надзора и заштитних археолошких интервенција на неколико археолошких локалитета на простору Дорћола су откривени покретни археолошки налази из периода 16-17. века који сведоче о историји овог дела Београда у време турско-аустријске владавине. На 14 посуда неопходно је обавити конзерваторско-рестаураторски третман. Реализацијом овог Програма створили би се услови за анализу ширег археолошког и историјског контекста простора у коме су покретни налази откривени, што ће бити основ за израду нове стручне студије о прошлости Дорћола, као и обавезне презентације јавности. Крајњи циљ ових програма је свакако предаја покретних налаза Музеју града Београда на трајно чување.

У допису Секретаријата за културу од 24.06.2024. године, утврђен је лимит за Завод за укупне расходе и издатаке из буџета (извор 01). Завод је на основу утврђених лимита за 2024. годину планирао из буџета Града укупна средства у износу од 108.843.341,00 динара, а од тога за материјалне трошкове планиран је износ од 101.883.341 динара, за програмске активности 6.960.000,00 динара.

Тада, Завод је за 2024. годину планирао из сопствених средстава (извор 04) трошкове у износу од 34.972.492,00 динара, а од тога за материјалне трошкове планиран је износ од 32.649.492,00 динара, за програмске активности 2.323.000,00 динара.

4.1.11 ПРОГРАМИ КОЈИ НИСУ РЕАЛИЗОВАНИ, А БИЛИ СУ ПРЕДВИЂЕНИ ПРОГРАМОМ РАДА ЗА 2024. ГОДИНУ

Од свих пројеката који су планирани *Програмом рада Завода за заштиту споменика културе града Београда за 2024. годину* нису реализована два пројекта:

1. Пројекат рестаурације фасада куће Бранислава Нушића

Споменик културе Кућа Бранислава Нушића представља типичну београдску стамбену кућу изведену према пројекту грађевинског инжењера Зорана Томића. Познати српски комедиограф Бранислав Нушић ју је саградио пред крај свог живота 1937. године. Бранислав Нушић (Београд 1864 – Београд 1938), школован у Београду и Грацу, радио је у дипломатској служби, био управник позоришта, начелник Уметничког одељења Министарства просвете и члан Српске академије наука и уметности. Својим изванредно плодним књижевним стваралаштвом Нушић заузима једно од најистакнутијих места у комедиографској области српске књижевности. Поред богате књижевне заоставштине иза Нушића је, као његов легат, у Музеју града Београда остао намештај радне собе и салона, лични предмети, фотографије и документи, с намером да се у кући презентују у саставу меморијалног музеја.

С обзиром да се током 2024. године навршава 120 година од рођења Бранислава Нушића а да се фасаде објекта налазе у доста лошем стању, планирана је израда пројекта рестаурације фасада.

Увидом у стање на терену утврђено је да су радови на фасадама изведени без услова и сагласности Завода те се од програма одустало.

2. Елаборат израде нових табли на Гробљу ослободилаца Београда

Гробље ослободилаца Београда је уређено и отворено поводом десетогодишњице ослобођења града, 20. октобра 1954. године. На њему је сахрањено преко 2000 бораца (721 црвеноармејац и 1391 борац Југословенске народне армије) палих у борбама за ослобођење Београда. То је први меморијални комплекс уређен у Београду после Другог светског рата. Изведен је по пројекту архитекте Бранка Бона и пројекту хортикултуре инжењера Александра Крстића. Релефи на монументалној улазној капији дело су вајара Радете Станковића. Фигуру Црвеноармејца у комплексу израдио је вајар Антун Аугустинчић. Успело решење комплекса је изведено једноставним средствима, ненаметљивом парковском обрадом и добро укомпонованим појединачним и групним надгробним плочама. Решење Гробља ослободилаца Београда антиципира многа каснија уређења сличних меморијалних целина.

Према иницијативи Амбасаде Руске федерације у Београду да се, према њиховој евиденцији о погинулим војницима Црвене армије који су учествовали у операцијама за ослобођење Београда у октобру месецу 1944. године – изради меморијална површина са уписаним именима до сада неуписаних погинулих црвеноармејаца, која

би била постављена на локацији Гробља ослободилаца Београда 1944. године, договорено је да се у вези са истим обрете надлежном Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије.

Како током целе 2024. године није дошло до усаглашавања по овом питању између Амбасаде РФ и Министарства рада, овом Заводу није достављен од стране надлежног министарства одобрен списак за упис додатних имена погинулих војника Црвене армије, на основу кога је стручна служба Завода требала да изради Елаборат за израду нових табли на Гробљу ослободилаца Београда 1944 – због чега предметни Елаборат који је био предвиђен Програмом рада Завода за 2024. годину, није израђен.

4.1.12 ПРОГРАМИ КОЈИ СУ ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНИ:

1. Зграда ОШ у Кораћници, Младеновац, Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро

Прва зграда основне школе у Кораћници је подигнута још 1852. године када су објекти такве врсте у Србији били права реткост. Овај објекат је нажалост пропао, па је 30-тих година XX века краљ Александар I Ујединитељ сопственим средствима, а уз част и поштовање које је имао према Кораћничанима подигао објекат који данас постоји и још увек служи намени за коју је саграђен. Објекат је грађен у периоду од 1928. до 1930. године, по нацрту дворског архитекте и као такав представља јединствено здање у Србији. Одмах по изградњи добила је назив „Краљ Александар I“. Освећењу школе планираном за 21. мај 1933. године, требало је да присуствује, осим великодостојника из младеновачког и других околних срезова, краљ Александар, док је сам чин освећења требало да води његова светост Патријарх српски. У последњем тренутку на сам дан освећења, због јако лоших временских услова отказан је долазак краља Александра и патријарха, али су послали своје изасланике, бригадног ђенерала Христића, а чинодејствовали су викарни епископ Тихон, архимандрит Црнојевић и дворски ђакон Лонгин.

Потребна су додатна истраживања у Архиву Југославије, Библиотеци Патријаршије, Легату Патријарха Павла у Манастиру у Раковици да би се програм завршио у потпуности.

2. Ревизија пројекта рестаурације фасада Мрачне капије на Доњем граду Београдске тврђаве

После поновног преласка под турску власт, када је 1. септембра 1739. године склопљено примирје између Турске и Аустрије, Аустрија се обавезала да Турцима преда Београд, уз услов да се претходно поруше сва нова утврђења подигнута после 1717. године. После рушења аустријских фортификација Београдска тврђава је била сведена на свој основни оквир који су сачињавала стара средњовековна утврђења реконструисана и дограђена пре 1717. године. У просторном смислу то су биле утврђене целине Горњег града са бастионима испред Источне и Западне капије, затим Доњег града са пристанишним бастионом, као и Источно подграђе. У оквиру нове бастионе трасе подигнуто је седам капија од којих су све, осим Сава капије, у целини очуване. Оне одговарају правцима главних комуникација и налазе се испред одговарајућих капија основних утврђења Горњег и Доњег града. Савска комуникација је у оквиру новосаграђених утврђења била обезбеђена са две капије. Стара, средњовековна Јужна капија подграђа уклопљена је у новоизграђену Сава капију, испред које је подигнута у новом бастиону још једна капија, данас тзв. „Мрачна“ капија. Све новосаграђене капије имале су бочне просторије за смештај страже,

односно тврђавске посаде. Мрачна капија, као и друге веће капије, саграђена је са две бочне просторије у којима су се налазили камини, са једне стране главног пролаза и једном бочном просторијом са друге стране пролаза. Испред свих капија, старих и новосаграђених, преко ровова подигнути су нови дрвени мостови.

Током 2007. године делимично су извршени радови на Мрачној капији, који су обухватили радове на горњој површини капије са топарницама, бочним просторијама, централном пролазу, односно деловима капије израђеним од опеке. Капија се данас налази у изузетно лошем стању пре свега декоративно обрађени камени портал.

Идејни пројекат хидроизолације је завршен, а израда техничке документације је у току.

4.1.13. ПРОЈЕКТИ КОЈИ СУ РЕАЛИЗОВАНИ ТОКОМ 2024. ГОДИНЕ, А НИСУ БИЛИ ПРЕДВИЂЕНИ ПРОГРАМСКИМ СРЕДСТВИМА

Предлози Одлука о утврђивању за културно добро-споменик културе:

- Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро-споменик културе „Музеј 25. мај“ – програм је реализован и Предлог Одлуке послат у Републички завод;
- Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро-споменик културе „Спомен-чесма Краља Александра Првог Карађорђевића у Лисичијем потоку – Београд“ у току је финализација текста Одлуке;
- Предлог Одлуке о измени и допуни Одлуке о утврђивању за споменик културе „Музеј ваздухопловства“ – програм завршен и Одлука прослеђена Републичком заводу;
- Предлог Одлуке о утврђивању за културно добро цркве у Вреоцима – програм у току;
- Дигитализација туристичке понуде Србије – припрема прилога за туристичку платформу „Посети Србију“;

Конзерваторско-рестаураторски пројекти:

- Израда идејног решења санације, адаптације, рестаурације и ревитализације зграде Старе основне школе у Бежанији
- Ажурирање предмера и предрачуна за рестаурацију Леополдове капије на Београдској тврђави;
- Конзервација и рестаурација скулптуре „Пројектант“ са пропратном документацијом;
- Конзервација и рестаурација скулптуре „Путујући глумац“;
- Конзервација и рестаурација Споменика Николи Пашићу;
- Конзервација и рестаурација Споменика Мики Аласу, са пропратном документацијом;
- Конзервација и рестаурација зидне слике „Мапа Титових путовања“;
- Спомен гробље на Бежанијској коси, конзервација и рестаурација спомен обележја;
- Извођење радова на обнови спомен обележја и постављању информативних табли у приступном простору Спомен гробља на Бежанијској коси, између улица Недељка Гвозденовића, Мустафе Голубића и Блаже Поповића, ГО Нови Београд

Археолошка ископавања:

1. Допунска археолошка истраживања у циљу прибављања података за израду пројекта реконструкције и обнове цркве манастира Кастаљан

На иницијативу Завода за заштиту споменика културе града Београда, формирана је Стручна комисија за испитивање могућности предузимања радова на реконструкцији храма Светог великомученика Георгија у манастиру Кастаљан 2021. године. Са састанака Стручне комисије, која се састајала током 2021, 2022, 2023. и 2024. године, донета је одлука о обнови цркве унутар манастирског комплекса. Пре било каквих радова на реконструкцији обављена „Допунска археолошка истраживања у циљу прибављања података за израду пројекта реконструкције и обнове цркве манастира Кастаљан“, по Решењу Министарства културе Републике Србије. Циљ ископавања био је да се истражи комплетна унутрашњост цркве и њена непосредна околина до здравице. Саветник н апројекту била је др Весна Бикић изпред Археолошког института. Ископавања су завршена у августу.

2. Заштитна археолошка ископавања локалитета „Оровача“ у Барошевцу ПК „Поље Е“, РБ Колубара

Сектор за инвестиције огранка Површински копови Барошевац обавестио је 04.01.2024. године Завод за заштиту споменика културе града Београда о случајном налазу непокретних археолошких објеката на простору предвиђеном за изградњу монтажног плаца за потребе ПК“Поље Е“ у Барошевцу, РБ Колубара (наш бр. 75-2/2024 од 04.01.2024.). На основу обавештења, стручна служба Завода извршила је Увид у стање предметног простора 09.01.2024. године, након чега је, у складу са чл.109 Закона о културним добрима („Службени гласник РС“ бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон), а у вези са одредбама чл. 137 Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС“ бр. 129/21), надлежни Завод донео Решење о привременој обустави радова на предметном простору (бр. 75-2/2024 од 12.01.1024. године).

Заштитна археолошка ископавања локалитета „Оровача“ у Барошевцу, започета су 01.04.2024.г. према програму мера техничке заштите и предрачуна радова Завода за заштиту споменика културе града Београда и Уговора о радовима бр. Е.04-141581/17-2024//37-24/2024 од 01.03.2024. године, а по Решењу Министарства културе Републике Србије бр. 000972134 2024 11800 001 000 634 001 од 25.03.2024. године. Заштитна ископавања вршена су током месеца априла и маја. У првој недељи јуна месеца извршена је надокнада нерадних дана из маја месеца. Дана 07.06.2024. године локалитет је предат Инвеститору на даље поступање.

Надзор на заштитним археолошким ископавањима и спровођење мера техничке заштите извршили су стручњаци Републичког завода за заштиту споменика културе, Београд и стручни консултант на Пројекту, археолог Мирјана Благојевић, истраживач саветник, Републички завод за заштиту споменика културе. Консултант је руководиоцу истраживања послао Извештај о надзору и консултацијама у току Заштитних археолошких ископавања на локалитету „Оровача“ КО Барошевац Површински коп „Поље Е“ - Рударски басен „Колубара“

Теренска ископавања су завршена, у току је обрада покретног археолошког материјала и конзервација посуда од керамике

4.1.14.Хитне интервенције на јавним споменицима на територији града Београда

- Споменик Николи Пашићу - радови завршени. Завод је спровео процедуру јавне набавке, ангажовао изабрану конзерваторску радионицу и вршио конзерваторски надзор. Радови су извођени у периоду од почетка јула до почетка новембра месеца 2024. године.

- Чишћење и конзервација постаментa Споменика захвалности Француској који се налази на крају главне алеје Калемегданског парка, ГО Стари град у Београду. Завод је израдио Предлог мера заштите и упутио их надлежном Републичком заводу за заштиту споменика културе. По израђеним мерама техничке заштите Републичког завода, изведене су пробе чишћења и израђен је Елаборат чишћења и конзервације постаментa споменика, који је упућен Републичком заводу на сагласност.

4.1.15. ПРОГРАМИ КОЈИ СУ РЕАЛИЗОВАНИ СРЕДСТВИМА МИНИСТАРСТВА КУЛТУРЕ

На Конкурсу Министарства културе за суфинансирање или финансирање пројеката из области откривања, прикупљања, истраживања, документовања, проучавања, вредновања, заштите, очувања, представљања, интерпретације, коришћења и управљања непокретним културним добрима и на Конкурсу за дигитализацију културног наслеђа у Републици Србији у 2024. години Завод за заштиту споменика културе града Београда је добио средства за следеће пројекте:

- **Часопис „Наслеђе“ XXV - реализован**

- **Наставак археолошких ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица**

Истраживања су настављена 13.05.2024. године. Пројекат „Пробних археолошких ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица” завршен је 07.06.2024. године. На археолошком локалитету пронађен је део зида апсиде на истоку као и скелетни остаци најмање десет индивидуа. Поред фрагмената грнчарије, животињских костију и фрагмената фресака, издваја се налаз новчића угарског краља Лајоша Анжујског, који је пронађен у слоју шута уз унутрашњи апсидални лук. Циљ даљих истраживања биће откривање зидова који су на неким местима уништени укопавањем млађих гробова. Прецизан период градње цркве као и датовање скелетних остатака биће предмет даљих истраживања. Утврђивање позиције, габарита и тачног времена изградње цркве, од изузетног су значаја за реконструкцију развоја сакралне архитектуре и континуитета духовног живота на подручју града Београда. „Наставак археолошких ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица“ реализован је у периоду од 12.11 до 10.12.2024. вршена су археолошка ископавања у селу Зуце. У току ове кампање на локалитету истражено је и документовано 19 скелетних остатака, као и делови северног и западног зида грађевине. На основу градње једно од могућих тумачења је да грађевина припада ранохришћанском периоду. Међутим да би се ове тврдње потврдиле или оповргле потребна су подробнија истраживања. Такође, уз апсиду која је откривена још у прошлој кампањи пронашли смо фрагменте живописа. Пројекат реализован.

- **Ревизионо археолошко рекогносцирање територије општине Барајево**

Пројекат је реализован у фазама. Прва фаза обухватала је систематизацију документације и припрему подлога. Евидентирани археолошки локалитети и индикативни топоними су, на основу доступних података у документацији и литератури и на основу хидролошких и педолошких података, позиционирани на Google Earth mapу.

Друга фаза обухватала је теренску проспекцију општине Барајево која је започета 18.11.2024. године, а завршена је 13.12.2024. године. У наведеном периоду обишли смо локалитете и индикативне топониме у 14 насеља општине Барајево. У евиденцији

Завода за заштиту споменика културе града Београда налазило се 47 археолошких локалитета. Током ревизионог рекогносцирања обишли смо 46. Локалитет Кућерине-Белеге су на неприступачном месту, на узвишењу коме нисмо могли да приђемо. Током рекогносцирања потврђено је 38 локалитета, док на 8 није било видљивих трагова археолошких налаза или структура. Такође, убицирана су два локалитета која су се у евиденцији водила као непозната налазишта и евидентирано је шест потеса са покретним археолошким материјалом. Трећа фаза подразумева финализацију теренске и фото документације, као и израду ГИС базе са свим потребним подацима. Пројекат реализован.

- **Приче о Београду за децу – Коњ Гавра и кнез Михаило**

Цртани филм за децу „Коњ Гавра и кнез Михаило“ у оквиру програма „Приче о Београду за децу“ представља скуп илустрованих и анимираних прича о културном наслеђу Београда, његовим најзначајнијим грађевинама и личностима чије су стваралаштво и судбина уско били везани за нашу престоницу. Прича је конципирана као савремена бајка са идејом да се кроз њен садржај истакне вредност, пре свега културна и историјска, више споменика културе из времена кнеза Милоша и кнеза Михаила Обреновића и да се код деце подигне свест о потреби њиховог очувања. Илустрације и анимација су реализоване у одговарајућој естетици за децу. Прича је реализована за српском и енглеском језику.

- **Интерактивна презентација/4Д виртуални приказ општине Земун-Израда апликације „beogradsko nasledje_zemun“**

Вишејезична, атрактивна, четвороканална интерактивна презентација Непокретних културних добара општине Земун путем мобилне апликације <https://www.pelleview.com/index.html> омогућава информацију, фотографију, анимацију, тонски запис неограниченом броју корисника, и то једноставним притиском на одређену „Тачку“ од укупно 18 (смарт мобилном телефону, таблету, лап топ-у, рачунару или смарт телевизору) добију могућност јединствене интерактивне „посете“ жељеној занимљивости непокретних културних добара града Београда са презентацијом (анимирани дигитални 360 преглед испред улаза у објекат, могућност дигиталног повезивања – „линковања“ са објектом/институцијом, тонским записом околине, информативни текст о објекту, превод на 1 или више светских језика). Тиме се добија сваремена, дигитална „посета“ и информација о жељеном објекту домаћим и страним туристима као и особама са инвалидитетом које нису у могућности физички да посете културно наслеђе Београда.

Ова јединствена дигитална платформа је ауторски заштићена у Заводу за интелектуалну својину РС по својим карактеристикама јединствена је у свету, и као потврду је добила право употребе на ИОС и Андроид дигиталним продавницама.

4.1.15. ПРОГРАМИ КОЈИ СУ ЗАПОЧЕТИ 2023. И ЗАВРШЕНИ У 2024. ГОДИНИ

1. Извођење радова на замени фасадне столарије на главној фасади Ратничког дома у Београду, Улица браће Југовића бр. 19

Пројектном документацијом коју је израдио Завод за заштиту споменика културе града Београда обухваћени су радови на делимичној замени фасадне столарије на уличној фасади предметног објекта у Улици браће Југовића у Београду. У склопу извођења радова постојећа дотрајала столарија замењена је новом, у задатим грађевинским отворима, са крилима од дрвених ламелираних профила од првокласног дрвета прилагођених за двослојно термоизолационо нискоемисионо стакло и окове за дефинисан начин отварања. Подела на прозорима, број крила, профилација и изглед урађени су у складу са датим изгледом и формом фасадне столарије. Нови прозори постављени су на месту демонтираних прозора, а механичка веза за делове зида изведена према прописима.

Изградња палате Ратничког дома, данас Дом војске, као централног културног средишта војске и резервних официра започета је током октобра 1930, а завршена је 1932. године. Доградњом из 1939. године задржана је идентична стилска формулација првобитног објекта, а палата је заузела простор целокупног урбанистичког блока између улица Браће Југовића, Француске, Симине и Емилијана Јосимовића. Ратнички дом је подигнут на плацу бившег Велосипедског клуба, који је Општина београдска поклонила бившим ратницима, на основу конкурсног пројекта архитеката Живка Пиперског и Јована Јовановића, чије је ово најзначајније дело. Од самог настанка објекат је требало да има карактер друштвеног дома и, по сведочењу савременика, изграђен је по угледу на друштвене домове у Чехословачкој и Пољској. По изградњи Дома у њега су уселена бројна удружења и савези, као што су Удружење резервних официра и ратника, Јадранска стража, Удружење добровољаца, Соколска матица, Друштво пријатеља Француске и други. Данашња функција Дома војске не разликује се много од оне установљене по подизању.

Због значајних културно-историјских и архитектонско-урбанистичких вредности, 1984. године Ратнички дом у Улици браће Југовића 19 у Београду утврђен је за културно добро (Одлука о проглашењу, *Сл. лист града Београда*, бр. 23/84).

2. Израда Пројекта постојећег стања и рестаурација уличних и дворишних фасада зграде Аграрне банке у улици Влајковићева бр. 3 у Београду (у потпуности реализован)

У оквиру програма усвојеног на Конкурсу Министарства за израду Пројекта постојећег стања и рестаурацију уличних и дворишних фасада зграде Аграрне банке у улици Влајковићева бр. 3 у Београду и израду пројекта електричних инсталација спољашњег декоративног осветљења, у току 2023. године Завод је реализовао Израду пројекта декоративног осветљења, а преосталу техничку документацију реализовао у току 2024. године.

Циљеви и сврха израде пројекта били су: тачно утврђивање постојећег стања објекта (свих етажа и уличних и дворишних фасада - 3д снимак), као и рекогносцирање степена његовог оштећења/девастације. Наведени поступци су дефинисали тренутно стање зграде, што је представљало основ за израду пројекта рестаурације фасада, а све у циљу чувања, одржања и презентације објекта који је утврђен за споменик културе.

Извршена је израда конзерваторско-рестаураторског пројекта свих фасадних површина, укључујући уличне и дворишне фасаде, као и кровне површине уличног корпуса предметног објекта. Наведеним радовима предвиђена је рестаурација уличних

фасадних равни пројектованих у природном камену, заједно са елементима декоративне пластике. У зависности од степена очуваности спроведена је замена дотрајале фасадне столарије и рестаурација постојеће, уз поштовање свих одлика оригиналних елемената. Декоративна уметничка браварија у потпуности је рестаурисана, израдом недостајућих елемената квалитено уклопљених у постојећу ликовну шему. У завршној обради уличне фасаде су третиране хидрофобним транспарентним препаратима, а у зони приземља одговарајућим трајним провидним премазом за заштиту од графита.

Дворишне сведене, безорнаменталне фасадне површине, слабог бонитета су у целости замењене новим малтерским слојем, бојеним у завршној обради. Кровни покривач централног корпуса препокровен је новим бакарним лимом, са свим прописаним подслојевима, по угледу на постојеће стање.

Зграда Аграрне банке подигнута је између 1932. и 1934. године као једна од последњих банкарских палата Београда у међуратном периоду, којима је репрезентована политичка и економска снага државе. Пројекат зграде, конципиране као репрезентативни пословни објекат са угаоном, заобљеном фасадом и монументалном улазном партијом, израдили су архитекти Петар и Бранко Крстић. Својим архитектонским карактеристикама грађевина спада у групу грађевина на којима су аутори остварили компромис између академског и модернистичког схватања архитектуре. Троделна подела фасаде, оживљене низом јонских стубова у приземној зони и карактеристичним кровним венцем, дала је академско обележје спољном изгледу зграде, док композиција целине и функционално решење основе одражавају опредељење аутора за модернистичку концепцију архитектуре. Овим својим делом браћа Крстић дала су значајан допринос формирању архитектонског лика централне зоне Београда. Објекат је утврђен за споменик културе („Службени лист града Београда“ бр. 23/84).

3. Пројекат „Пробна археолошка ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица”

Реализација пројекта „Пробна археолошка ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица” започета је 06.11.2023. године. На самом почетку започето је са рашчишћавањем локалитета који је нарастао у багрем и густу шикару. Последњег дана рашчишћавања терена приликом вађења већих пањева пронађено је доста шута на локалитету.

Археолошка ископавања трајала су два радна дана због лоших временских услова и замрзнуте земље која је онемогућавала даљи рад на терену. Уз консултације доц. др Дејана Радичевића започели смо ископавања на месту где нам је власник парцеле показао остатке његове старе сонде. Започета су ископавања сонде 1/23 и том приликом пронађени су скелетни остаци најмање три индивидуе који нису до краја истражени. Покретни археолошки материјал: фрагменти керамике, људске кости и животињске кости. Пронађен је и део грађевинске конструкције за који још увек није установљено чему је служио, највероватније да је то темељ на који је наишао власник парцеле мештанин Јован Николић. Испуну сонде чини земља тамно мрке боје са ситним комадима опеке, камена и малтера. На девастацију културног слоја указује и рецентни материјал који је пронађен на релативној дубини од 1 – 1,20 м. На околним њивама пронађени су фрагменти керамике.

Реализација пројекта „Пробна археолошка ископавања локалитета Манастириште у селу Зуце у циљу утврђивања првобитног положаја манастира Раковица” која су заустављена 2023. године због лоших временских услова настављена су 13.05.2024.

године. Отворен је ров 1/24 дужине 8 м и ширине 1,5 м оријентисан север-југ. Започето је са уклањањем површинског слоја од свега неколико центиметара у северној и јужној половини рова, затим је настављено са скидањем слоја тамно мрке земље прошаране камењем, опекама, и местимичним грумењем малтера. Пронађени су велики комади камења и опека. У слоју је пронађен мали број животињских и људских костију, као и неколико фрагмената керамике, међу којима је пронађено и фрагментовано дно посуде. У северозападном делу рова 1/24 на 23цм од површине ухваћен је део зида апсиде. Уз лук апсиде са унуташње стране у слоју шута, релативне дубине 35цм пронађен ПН 1. Сребрни денар угарског краља Лајоша Анжујског (1342-1382). Уз спољашњи лук дела апсиде пронађене две лобање. Отворено је западно проширење рова 1/24 ширине 2м, ради праћења зида. Отворен је ров 2/24, 2 x 1м паралелан са северним профилем западног проширења ради провере постојања северног зида. У сонди 1/23 отворено проширење 7 x 4м. Отворен је ров 3/24 постављен паралелно са ровом 1/24 оријентисан север-југ, дужине 4,5м и ширине 1,5м. У рову 3/24 пронађен надгробни споменик. Пронађени су скелетни остаци најмање једанаест индивидуа који нису до краја истражени. Даљим истраживањима требало би утврдити габарите објекта, његову намену и период као и период сахрањивања покојника.

5. ДЕЛАТНОСТ УСТАНОВЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА И ЗАКОНОМ О ПЛАНИРАЊУ И ГРАЂЕЊУ

5.1. Преглед извршених конзерваторских надзора

- Конзерваторски надзор над извођењем радова на реконструкцији, енергетској санацији и декоративном осветљењу фасаде објекта у Булевару војводе Мишића бр. 17
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на одржавању улица у централној зони и улице у зони Гардоша
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на санацији надземног омотача објекта Сава центар у улици Владимира Поповића бр. 12 – Милентија Поповића бр. 9 Београда
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на санацији зграде културе, део позориште и музичка академија Југословенског драмског позоришта у улици Краља Милана бр. 50 у Београду
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на санацији и рестаурацији фасада и декоративном осветљењу објекта у улици Светозара Марковића бр. 21 у Београду
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на инвестиционом одржавању објекта "Музеј ваздухопловства " у Београду
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији фасада објекта улици Господар Јевремова бр. 36
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији и санацији Астрогеодетског павиљона Астрономске опсерваторије у улици Волгина бр. 7 у Београду
- Конзерваторски надзор на текућем одржавању фасада објекта у зграде Офицерске задруге у улици Масарикова бр. 4 у Београду
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији уличне, дворишне фасаде и крова са заменом фасадне столарије на објекту у улици Краља Милана бр. 11- Кнеза Милоша бр. 21 у Београду
- Конзерваторски и пројектански надзор над извођењем радова на Централној кули Старог сајмишта – II фаза

- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији уличне фасаде објекта у улици Гундулићева бр. 17 у Земуну
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на одржавању јавне зелене површине - Копитарева градина, блокови 22, 24 и 29
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији, адаптацији и санацији оградног зида и ресторана „Има дана“ и „Монокл“, Скадарска 38
- Конзерваторски надзор над грађевинским радовима на реконструкцији зграде јавне администрације у улици Драже Павловића бр. 15 у Београду
- Конзерваторски надзор над грађевинским радовима на реконструкцији зграде јавне администрације у улици Кнегиње Љубице бр. 5 у Београду
- Измештање споменика кнезу Станоју из Зеока на нову локацију
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на реконструкцији, санацији, доградњи и промени намене објекта у простор будућег Музеја града Београда, Ресавска 40б
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на реконструкцији, адаптацији и санацији дела објекта у улици Др Суботића старијег 5, Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на дренажи и замени поплочања на степеништу и платоу између капеле и конака са санацијом потпорног зида и интервенцијама у ентеријеру Капеле Свете Петке на Београдској тврђави
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на реконструкцији, адаптацији, рестаурацији и конзервацији хотела Бристол у улици Карађорђева 50
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на санацији и адаптацији објекта Меморијалног музеја Надежде и Растка Петровића и уређењу дворишта у Ул. Љубомира Стојановића бр. 25
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на рестаурацији фасада објекта у улици Др Суботића старијег бр.8
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на енергетској ефикасности објекта у улици Краља Милана 36
- Конзерваторски надзор над извођењем радова на јавним споменицима и спомен-обележјима: „Путујући глумац“, скулптура „Пројектант“, спомен гробље на Бежанијској коси и на споменику Николи Пашићу

5.2. Археолошки надзори

- Археолошко - конзерваторски надзор и заштитне археолошке интервенције, као и презентација археолошких остатака Старе синагоге током изградње стамбеног објекта у ул. Високог Стевана бр. 5-7, на КП 172/1 КО Стари град, у Београду
- Археолошко - конзерваторски надзор над извођењем радова на реконструкцији, доградњи, санацији и адаптацији постојећег таванског објекта на кп 2022 КО Стари град, у ул. Косанчићев венац број 18 у Београду
- Археолошки надзор и заштитне археолошке интервенције приликом извођења земљаних радова на изградњи телекомуникационе мреже за потребе повезивања "А1 Србија" базних станица на подручју града Београда – Кластер центар 1
- Археолошки надзор и заштитне археолошке интервенције приликом извођења радова на изградњи стамбено – пословног објекта у улици Трнска бр. 6 у Београду
- Археолошки надзор приликом извођења примењених геолошких истраживања за потребе Идејног пројекта Соларне електране „Колубара А“ са затварањем депоније пепела и шљаке ТЕ "Колубара А"

- Археолошки надзор над извођењем земљаних радова на изградњи главне мерно регулационе станице (ГМРС) "Аутопут", на катастарским парцелама наведеним у локацијским условима КО Добановци, општина Сурчин

5.3. Студије и истраживања

- Студија заштите непокретних културних добара за потребе израде Измена и допуна просторног плана подручја посебне намене уређења дела приобаља града Београда- подручје приобаља реке Саве за пројекат "Београд на води"
- Студија заштите непокретних културних добара за потребе израде Измена и допуна плана детаљне регулације за подручје између улица Француске, Цара Душана, Тадеуша Кошћушка и постојеће пруге на Дорћолу, за блок 32, градска општина Стари град
- Студија заштите непокретних културних добара за простор обухваћен Планом генералне регулације за проширење депоније термоелектране "Никола Тесла- А", градска општина Обреновац
- Студија заштите непокретних културних добара за простор обухваћен Планом генералне регулације за проширење депоније термоелектране "Никола Тесла- А", градска општина Обреновац
- Студија заштите непокретних културних добара за потребе израде Плана детаљне регулације просторне целине Дедиње на Сењаку, за блокове 29, 31 и 33, градска општина Савски венац, у Београду
- Студија заштите непокретних културних добара за потребе израде Плана детаљне регулације за подручје између улица Конављанске и Топчидерски венац и комплекса "Музеј историје Југославије", градска општина Савски венац.
- Студија заштите непокретних културних добара за потребе израда Плана детаљне регулације дела блока између Булеvara деспота Стефана, Милана Кашанина, Владерте Јеротића (Далматинска) и Ботаничке баште, ГО Стари град
- Археолошка истраживања помоћног монтажног плаца у Барошевцу

5.4. Консултантске услуге у току израде Урбанистичких пројеката

- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења објекта на к.п. 3873 КО Врачар, угао улица Хаџи Мелентијева и Јанка Веселиновића у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења за изградњу објекта на К.П. 4172 КО Врачар, у ул. Ђорђа Вајферта бр. 14 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења за изградњу објекта на К.П. 20082 КО Савски венац, на адреси Булевар кнеза Александра Карађорђевића бр. 12 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења објекта на к.п. 1318; 1319 и 1320 КО Савски венац, угао улица Кнеза Милоша бр. 60 и Милоша Поцерца бр. 20-24 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења за изградњу објекта на К.П. 20231 КО Савски венац, у улици Толстојева бр. 1 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења за изградњу објекта на К.П. 11323 КО Савски венац, у улици Жанке Стокић бр. 36 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења објекта на к.п. 3922 КО Врачар у ул. Корнелија Станковића бр. 5 у Београду

- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења за изградњу објекта на к.п. 3817 КО Врачар, у улици Интернационалних бригада бр. 37 у Београду
- Консултантске услуге у току израде Урбанистичког пројекта и Идејног решења објекта на к.п. 1570/1 и 1570/2 КО Стари град у ул. Скадарска бр. 34 у Београду

Сарадња на изради просторних и урбанистичких планова кроз израду Услови чувања, одржавања и коришћења културних добара и добара која уживају претходну заштиту и мере њихове заштите:

Укупан број предмета **36**

Сарадња на изради просторних и урбанистичких планова кроз израду Студије заштите непокретних културних добара:

Укупан број предмета **7**

Сарадња на изради просторних и урбанистичких планова, на које је одговорено у форми сажетијег одговора, без израде комплексног елабората Услови или Студије:

Укупан број предмета **33**

Сарадња на изради урбанистичких пројеката, на које је одговорено у форми израде Услови о утврђивању мера заштите за израду Урбанистичког пројекта:

Укупан број предмета **46**

Сарадња с носиоцима израде планова у фази израде нацрта планова и давање мишљења и примедби у фази разматрања нацрта на Комисији за планове Скупштине града Београда и фази доношења планова (након обављеног јавног увида):

Укупан број предмета **63**

Сарадња са носиоцима израде планова у фази доношења Одлуке о изради планског документа и давање мишљења о потреби израде Студије заштите непокретних културних добара

Укупан број предмета **69**

Редовно праћење и учешће представника Завода у раду Комисије за планове Скупштине Града Београда.

У оквиру редовних активности на праћењу стања културних добара и добара која уживају претходну заштиту, као и поводом пријава грађана и институција обављени су многобројни обиласци терена и пријаве надлежној грађевинској/комуналној инспекцији.

Разно – одговори, информације, мишљења и сарадња са институцијама.

Издавање докумената која се односе на културна добра и добра под претходном заштитом, по појединачним захтевима физичких и правних лица:

- захтеви за издавање услова за предузимање мера техничке заштите и решења о условима за предузимање мера техничке заштите **765**;
- услови за предузимање мера техничке заштите за потребе израде Урбанистичког пројекта **57**
- захтеви преко обједињене процедуре **196**;
- захтеви за издавање сагласности на пројекат и документацију **236**;
- продужење важности решења **629**;
- захтеви за издавање сагласности за постављање летњих башти **287**
- захтеви за издавање сагласности за текуће одржавање објеката **68**;
- захтеви за издавање сагласности за манифестације **80**
- захтеви за издавање сагласности за коришћење културних добара **56**;
- захтеви о коришћењу документације Завода **132**;
- захтеви за издавање потврде о статусу објекта **967**;
- право прече куповине **351**.

6. ПРЕЗЕНТАЦИЈА И САРАДЊА УСТАНОВЕ

6.1. Учешће у манифестацијама

Дани Београда

Завод за заштиту споменика културе града Београда је већ традиционално један од носилаца програма Дана Београда те смо и ове године припремили за суграђане и госте Београда, поред изложбе, јединствене шетње кроз архитектонско наслеђе Београда.

Дана 15.04.2024. је уприличено ауторско вођење кроз изложбу „Црнотравци градитељи Београда: градитељска делатност печалбара црнотравског краја у Београду у 19. и првој половини 20. века“ која је била постављена у Свечаној сали Завода. Изложба осветљава феномен црнотравске градитељске делатности и печалбарског духа и омогућава ближе упознавање са појединцима и групама, дунђерима, самоуким мајсторима, неимарима, али и афирмисаним градитељима и инжењерима пореклом из Црне Траве који су одиграли значајну улогу у изградњи визуелног идентитета Београда у кључним фазама његовог урбанистичког и градитељског развоја. Кроз призму најзначајнијих објеката „обликованих црнотравском пердашком“, утврђених за културна добра или препознатих и вреднованих у оквиру просторних културно-историјских целина, окупљенима су представљени најзначајнији градитељски подухвати престоници у чијој изградњи су учествовали Црнотравци.

У оквиру манифестације у уторак 16.04.2024. године у 14 часова отворена је изложба „Теразије, осврт и сећања - београдско наслеђе“ коју је Завод за заштиту споменика културе града Београда припремио у сарадњи са Омладинским позориштем „Дадов“. Завод је у сарадњи са колекционаром Милошем Јуришићем, тематски обликовао изложбу која осликава архитектонски и урбанистички развој Теразија као и њихове споменичке вредности. Изложба „Теразије, осврт и сећања - београдско наслеђе“ је покушала да кроз 42 паноа пренесе дух и развој београдске улице и њене архитектуре, али исто тако и скице људи и догађаја који су обликовали овај простор и била је постављена до 21. априла.

У среду 17.04.2024. организована је у шетња Од места заборав до места сећања кроз вишеслојно наслеђе Централне куле Старог сајмишта. Први Београдски сајам отворен је 1937. године на левој обали Саве, поред земунског, тада ланчаног моста. Имао је 14.000 m² изложбеног простора, а до 1941. године на Сајму су приређиване редовне пролећне и јесење изложбе и изложбе специјалног карактера. За време Другог светског

рата сви изложбени павиљони били су претворени у злогласни концентрациони логор у који су депортовани Јевреји, а затим и други наши грађани, нарочито сељаци са ослобођене територије и присталице НОП-а. Старо сајмиште представља најмасовније мучилиште у Београду током Другог светског рата. Основао га је ГЕСТАПО 8. децембра 1941. године под називом „Judenlager“. Простор је после рата служио за уметничке атеље, а потом деценијама био запуштен. Завод је урадио пројекат, а потом су на основу пројекта изведени радови. Како су текли радови и шта је све урађено на овом споменику културе, окупљени су имали ексклузивну прилику да чују и сазнају на овој занимљивој шетњи.

Дан касније, у четвртак 18.04.2024. историја Београдске тврђаве, најстаријег градског простора Београда, која сеже у далеку прошлост, од римског каструма преко средњовековног града, Хабзбуршког војног утврђења и Отоманске тврђаве све до савременог споменика културе, представљена је публици. Трагови средњовековне прошлости тврђаве најочуванији су на североисточном фронту тврђаве где се налази и Зиндан капија подигнута у 15. веку која је била фокус и главна тема шетње. Услед многобројних доградњи и трансформација током векова комплекс Зиндан капије је био у изузетно лошем стању и претила му је опасност од урушавања. Завод је израдио пројекат а потом су изведени радови. Током обиласка окупљени су се упознали са бурном историјом овог простора као и са изведеним радовима током последње реконструкције.

У петак 19.04.2024. путем архитектонске ризнице Теразија, места где се преплићу архитектура, традиција и историја града, пословни и бoемски живот Београђана и места ширења Београда ван шанца током 19. века публику су повели стручњаци Завода. Као и сваке године љубитељи историје Београда окупили су се код Чесме кнеза Милоша одакле је започето вођење кроз прошлост нашег града Посетиоци су имали прилику да сазнају који су то споменици културе Теразије, ко је заслужан за изградњу некадашњих пустих и мочварних Теразија, како је настао назив Теразије, о првим кућама и хотелима, изгледу некадашњег „Престолонаследниковог трга“, најлепших теразијских приватних градских кућа, послератних градитељских интерполација, и неизоставних драгуља београдске градитељске ризнице, зградама Старог и Новог двора.

Манифестација Града Београда „Дани Београда“ доделила је захвалницу Заводу за заштиту споменика културе града Београда за изузетан допринос у реализацији програма Манифестације „Дани Београда 2024“.

Дани породице

Програми радионица едукативног пројекта Завода „Наслеђе за децу“ одржани су у Уметничкој зони, на локацији у Студентском парку. Уз богат и садржајан материјал који смо припремили, деца узраста од 2-10 година заједно са родитељима упознавала су се са делатношћу Завода и непокретним културним наслеђем Града Београда, са појединачним споменицима културе – објектима народног градитељства, градске и сакралне архитектуре, просторно културно историјским целинама, јавним споменицима и фрагментима археолошких налаза са локалитета која су културна добра као археолошка налазишта.

Стручни сарадници причали су о историјским, етнолошким, археолошким, архитектонским и уметничким вредностима културних добара, као и о занимљивостима које су у вези са стварима и творевинама наше материјалне и духовне културе. Креативним и интерактивним приступом децу смо заинтересовали за едукативне задатке и програм који смо припремили за њих.

Дани европске баштине

Изложбом Завода за заштиту споменика културе града Београда „Свестрани уметник Николај Петровић Краснов – архитектонско наслеђе Београда“ званично је 12. септембра 2024. отворена манифестација у Београду. Публици је представљен део београдског опуса овог великог архитекте који је обележио изглед Београда у међуратном периоду. На паноима се смењују културна добра које је Краснов пројектовао, учествовао у њиховом обликовању или обнови, или је дизајнирао за њих ентеријер и намештај. Као посебан сегмент поставке, издвајају се оригинални цртежи архитекте Николаја Краснова, који се чувају у Архиву Југославије. Ова изложба је настала као резултат сарадње Завода и Спомен збирке Павла Бељанског. Током трајања изложбе организована су ауторска-стручна вођења кроз изложбу, као и промоција књиге Сање Кипроски „Београдски опус (1922–1939) архитекте Николаја Петровића Краснова“ која је објављена као треће издање Спомен-збирке у едицији о уметности „Нове перцепције“ у 2024. години

Наши најмлађи су у суботу 14.09.2024. године, имали прилику да се у оквиру радионице за децу „Народно градитељство и занати“ упознају са народним неимарством и вештинама народних градитеља, као и са традиционалним и уметничким занатима. Циљ ових радионица, које су организоване у сарадњи са Националном асоцијацијом за старе у уметничке занате и домаћу радиност „Наше руке“ је да се очувају, али и даље развијају традиционални начини рада и вештине занатлија. Кроз креативни рад- цртање, бојење и вајање, са стручњацима Завода, конзерваторима, деца су се упознала са различитим споменицима културе који се налазе на територији града Београда.

У понедељак 16.09.2024. године одржано је стручно вођење Улицом краља Петра у Београду, улицом са највише културних добара у нашем граду. Публика је имала прилику да слуша о историји и архитектури, али и значајним личностима, архитектама и поручиоцима, путописцима, владарима и обичним људима, занимљивих судбина. Кроз историју Београдске тврђаве, најстаријег градског простора Београда и најпопуларнијег и најпосећенијег културног добра посетиоце су у уторак 17.09.2024. године водили стручњаци Завода. Слушајући о дугом периоду формирања овог јединственог комплекса, публика је могла да прати успоне и падове Београда, као и значај његове улоге у прошлости. Београдска тврђава је утврђена за културно добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Дани Завода

У петак 10. маја 2024. године, Завод је представио XXIV број часописа „Наслеђе“. Први број часописа публикован је 1997. године заслугом архитекте конзерватора Зорана Јаковљевића, који је био уредник прва четири броја и археолога др Марка Поповића, који је био уредник од 2004. до 2017. године када је формирана је нова редакција часописа. Од оснивања часопис „Наслеђе“ је постао препознатљив научно стручни часопис како по својој концепцији представљања нових резултата тако и по дизајну. Часопис окупља еминентне домаће ауторе који се баве непокретним културним наслеђем – историчаре уметности, етнологе, археологе и архитекте. Уједно је отворен за младе истраживаче и стручњаке, којима се пружа прилика да у „Наслеђу“ објаве своје прве радове.

Промоција другог, допуњеног издања монографије Никола Несторовић ауторке др Марине Павловић одржана је 21. маја 2024. године. Како је целокупан тираж првог издања распродат, а током пет година се дошло до нових сазнања, друго допуњено издање је употпуњено новим сазнањима уз знатно бољу графичко/техничку и визуелну

опрему монографије. Издавач монографије је Завод за заштиту споменика културе града Београда, а као суиздавачи се потписују Универзитет у Београду – Архитектонски факултет и Орион арт букс.

У петак 24. маја одржана је промоција монографије Београдска тврђава са старих фотографија-читања и истраживања Марка Поповића. Приређивач овог двогодишњег заједничког пројекта Завода за заштиту споменика културе града Београда и Архитектонског института је др Весна Бикић. У монографији је приказана обимна фототечка грађа о Београдској тврђави коју је др Марко Поповић деценијама прикупљао и ситематизовао у оквиру пројекта Београдска тврђава Археолошког института.

Дана 31. маја 2024. године представљена је монографија Ар деко у српској архитектури аутора др Милана Просена. Ова научна монографија доноси резултате вишегодишњег научног рада аутора, заснованог на истраживању већег броја приватних заоставштина српских градитеља, јавних архивских и музејских збирки, систематизује одлике ар декоа као стила у српској архитектури, документујући, анализирајући и валоризујући бројна ауторска дела, која су у публикацији илустрована оригиналном пројектном документацијом, старим и савременим фотографијама, које до сада нису биле објављиване у већој мери. Издавач публикације је Завод, а суиздавач Факултет примењених уметности, Универзитет уметности у Београду.

Међународни сајам туризма

Завод за заштиту споменика културе града Београда у циљу промоције непокретног културног наслеђа најширем грађанству, и ове године је узео учешће на 45. Међународном Сајму туризма од 22-25. фебруара који је понео назив „Авантура почиње овде!“ Завод је на штанду Туристичке организације Београда представио своје публикације и популарне пројекте за младе. „Наслеђе за децу“ заједно са бојанком, али и анимираним филмом на српском и енглеском језику „Од Сингидунума до Београда“, привукао је пажњу најмлађих посетиоца, али и васпитачког и учитељског кадра који последњих година све чешће укључује тему заштите културног наслеђа у свој наставни програм. Средњошколци и њихови професори имали су прилике да се упознају са пројектом „Бео Кул Градска Тура“ у истој недељи награђеним Годишњом наградом Друштва конзерватора Србије.

Највише интересовања било је за каталоге споменика културе, које у малом формату, али веома популарно писане и обрађене, већ више од деценије приређују стручни сарадници Завода.

Туристички потенцијал културне баштине препознали су туристички водичи, туристичке агенције, као и друге градске институције и организације. Очекујемо наставак сарадње у циљу доследног, ангажованог приступа у популаризацији и презентацији материјалне баштине које су нам оставиле генерације наших предака.

67. Међународни београдски сајам књига

И ове године Завод за заштиту споменика културе града Београда представио је своју богату издавачку делатност на Међународном београдском сајму књига који је одржан од 19-27. октобра. На штанду Завода у Хали 4, публика је имала прилику да види, али и купи како најновија издања, тако и остале публикације настале током вишедеценијског трајања наше установе.

БИНА

Овогодишњу, деветнаесту по реду, БИНА - Београдску интернационалну недељу архитектуре, отворила је 19. маја изложба Завода за заштиту споменика културе града

Београда „Вила Прендић-нови поглед, ново трајање“. У оквиру трајања манифестације организовано је ауторско вођење кроз поставку, као и округли сто и предавање са учешћем представника наше установе. Стручни сарадници Завода одржали су и шетњу кроз историју, урбанизам и архитектуру „Професорске колоније у Београду“.

Сарадња са Музејом примењене уметности

У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе града Београда и Музеја примењене уметности, као део пратећег програма изложбе „Поклон-збирка Драгише Брашована“, организовано је стручно вођење кроз Брашованов београдски опус, у суботу, 3. фебруара 2024. године.

Током пешачке туре и разгледања објеката нашег знаменитог архитекте Драгише Брашована са стручним вођењем конзерватора Завода, публика је имала прилику да чује причу о његовим делима у Београду, о његовом животу, школовању и професионалним почецима у Будимпешти. Направљен је пресек кроз стваралаштво архитекте Драгише Брашована, кроз све стваралачке, стилске, али и друштвено-политичке фазе, а успут су споменута и остала дела – у Великом Бечкереку, Новом Саду, павиљон у Барселони, а и сви они београдски приватни и јавни објекти који нам се нису нашли на траси.

Дани архитектуре Зрењанина

У оквиру манифестације Дани архитектуре која је у организацији Друштва архитеката Зрењанина одржана од 03.10 – 15.10.2024. године отворена је изложба „3 дома модерне“. Изложба је имала за циљ да представи реконструкцију Виле Прендић као пример успешно обновљеног објекта модернистичке архитектуре (изложба којом је отворена овогодишња БИНА), а потом да прикаже и друга два објекта модернистичког покрета изграђена у Зрењанину, Дечији дом, аутора архитекте Ђорђа Табаковића и Трговинско-индустријска комора (Дом војске), аутора инжењера Зорана Томића. Вила Прендић – нови поглед, ново трајање је изложба коју је организовала Београдска интернационална недеља архитектуре, ауторка изложбе Завода за заштиту споменика културе града Београда. Ова изложба је поред пет објеката резиденцијалног становања нашег најзначајнијег архитекте из овог периода, посебно приближила све фазе реализације реконструкције Виле Прендић, као пример добре праксе. Друга два објекта из Зрењанина, два веома значајна споменика културе, на жалост не деле судбину Виле Прендић већ су препуштена заборава и пропадању.

Дана 08.10. одржано је ауторско вођење кроз изложбу „3 дома модерне“ у оквиру које је као један сегмент постављена изложба „Вила Прендић - нови поглед, ново трајање“.

Салон архитектуре

Учешће сам на 46. Салону архитектуре који се у Музеју примењене уметности одржао од 28.03. до 26.04.2024. године са пројектом реконструкције, санације и адаптације Централне куле у комплексу Старог сајмишта.

6.2. Сарадња са институцијама града Београда и Републике Србије, службом заштите, амбасадама, верским заједницама и другим институцијама

Завод је и у протеклој години имао успешну сарадњу с републичким и градским институцијама, а посебно се издваја сарадња са Музејом примењених уметности у Београду, као и УК „Пароброд“. Активна сарадња је, као и сваке године, остварена са Републичким заводом за заштиту споменика културе, Покрајинским заводом, који је Завод за заштиту споменика културе града Београда ангажовао на два пројекта геофизичког снимања локалитета, и другим заводима са којима се остварују готово

свакодневна сарадња и консултације. Интензивна сарадња је била и са Археолошким институтом у Београду са којим је Завод реализовао два пројекта. Значајна је сарадња с Народним музејом, Музејом града Београда, Архивом Југославије, Историјским архивом Београда, као и са свим секретаријатима и министарствима, комуналним службама, пре свега са ЈКП „Зеленило Београд“, али и ЈКП „Јавно осветљење“, ЈКП „Београд пут“, ЈП „Путеви Београда“ и ЈКП „Водовод и канализација“. Активна сарадња остварена је са Урбанистичким заводом на изради планских докумената.

Интензивна сарадња остварена је са амбасадама Словеније, Белгије, Аустрије и Русије. Као и сваке године, Завод за заштиту споменика културе града учествовао је у универзитетској радној пракси *БГ пракса 2024*, која је намењена студентима завршних година основних и мастер студија Универзитета у Београду.

Посебно је значајна сарадња с верским заједницама, Православном и Католичком црквом, као и са Савезом јеврејских општина Србије.

6.3. Сарадња са основним и средњим школама

Током 2024. године настављена је сарадња са основним школама кроз Пројекат Наслеђе за децу Краљ Петар I, ОШ Мика Алас, Јован Дучић, Уједињене нације на Цераку.

У оквиру пројекта Беокул градска тура остварена је сарадња са следећим средњим школама: Прва Београдска гимназија, Девета Београдска гимназија, Тринаеста београдска гимназија, Школа за дизајн у Београду, Средња туристичка школа, Архитектонско техничка школа и Земунска гимназија.

6.4. Сарадња с високошколским установама

Документација која се образује и чува уз Регистар културних добара и Евиденцију непокретности које уживају претходну заштиту представља драгоцен извор података за бројне студијске програме из области друштвено-хуманистичких и техничких наука. У том контексту, Одсек за документацију Завода за заштиту споменика културе града Београда је незаобилазно место за прикупљање потребних података за израду студентских, мастер и докторских радова Филозофског и Архитектонског факултета Универзитета у Београду, као и других домаћих и иностраних високошколских установа.

Уједно, стручна служба Завода се на различите начине укључује у рад високошколских установа. Током 2024. године остварена је сарадња са Архитектонским, Биолошким, Филозофским, Грађевинским и Рударско-геолошким факултетом у Београду.

6.5. Учешће стручних сарадника у раду комисија и стручних радних тела

- Учешће у комисијама које је формирала Влада Републике Србије.
- Учешће у Комисији за виша стручна звања.
- Учешће у раду Комисије за споменике и називе тргова и улица града Београда.
- Учешће у Радном тиму за споменике и спомен-обележја на територији града Београда.
- Учешће у Комисији за споменике Министарства културе Републике Србије.
- Учешће у раду комисије за планове Скупштине града Београда.
- Учешће у раду Комисије за стандарде и сродне документе KS U346, Конзервација културног наслеђа, при Институту за стандардизацију Србије.

- Учешће у раду Комисије за стандарде и сродне документе KS U059, Зграде и инжењерско-грађевински објекти, при Институту за стандардизацију Србије.
- Учешће у Савету Факултета примењених уметности у Београду.

6.6. Награде и признања

Друштво конзерватора Србије је доделило Годишњу награду историчаркама уметности, вишим конзерваторима Завода Бојани Ибрајтер Газибара и Ксенији Ћирић за успешно реализован пројекат едукације и популаризације баштине „Бео Кул Градска Тура“

У 2024. години Завод је добио низ захвалница и признања од којих се издвајају захвалнице Музеја града Београда за допринос очувању и развоју културе, поводом обележавања 120 година од оснивања, Градске општине Стари град, за допринос у очувању културног наслеђа, Народног музеја поводом 180 година рада, за деценијску добру сарадњу, Манифестације Града Београда „Дани Београда“ за изузетан допринос у реализацији програма Манифестације „Дани Београда 2024“, Музеја примењене уметности за успешну сарадњу и подршку током 2024. године, Београдске интернационалне недеље архитектуре, Етнографског музеја поводом Дана музеја и 120 године од прве изложбе, за сарадњу, развој, афирмацију и очување културног наслеђа, Спомен-збирке Павла Бељанског за свесрдну подршку, као и Повеља Биолошког факултета Универзитета у Београду, Института за Ботанику и Ботаничке баште „Јевремовац“, поводом обележавања 150. годишњице Ботаничке баште у Београду, за изузетан допринос у развоју ове институције.

6.7. Оцена програма од стране стручне јавности, преглед најзначајнијих приказа у медијима

Завод за заштиту споменика културе града Београда је током године био тема 1.109 медијских објава. Интересовање медија за рад Завода током 2024. године је било велико, тако да су стручни сарадници давали саопштења и одговарали на велики број новинарских питања, како за писане медије, тако и за телевизије и радија.

У 2024. години највише објава по појединачним темама биле су манифестације које је организовао или у њима учествовао Завод за заштиту споменика културе града Београда. и ту је превасходно био заступљен афирмативан тон. Доминирају објаве информативног тона – у 795 извештаја запажен је информативан контекст, што је чинило удео од 72 одсто. Извештаја позитивног сентимента је било 275 (удео од 25 одсто), док је критички тон био евидентиран у 36 медијских објава (три одсто). Афирмативно је извештавано о многобројним санацијама, реконструкцијама, рестаурацијама које су обављене под будним оком сручњака из Завода, као и о заштити споменика културе Што се тиче заступљености објава по врсти медија, настављен је тренд из претходних година, тако да је највећа заступљеност објава у електронским медијима, око 80,1% од укупног броја објава. Од свих електронских медија предњаче интернет медији, где је објављено око 71,1 % од укупног броја објава.

Активности Завода су стручној и широј јавности континуирано презентоване током целе 2024. године, пре свега кроз израду, сарадњу на изради и реализацију бројних пројеката, затим изложбе, стручне конференције, али и кроз перманентну сарадњу са бројним научним и стручним институцијама, као и градским и републичким органима и организацијама. Током године емитовано је 100 ТВ прилога. Најактивнији месец у току године је био је јун. У свим наступима, саопштењима или директном контакту с власницима и корисницима објеката од споменичког значаја, било да се ради о физичким или правним лицима, посебно је исказивана жеља Завода да као стручна служба помогне у њиховим напорима да сачувају и унапреде објекте које поседују или

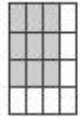
користе. Културно наслеђе је често било тема у чланцима свих медија, било да се ради о изјавама стручних сарадника Завода или о текстовима новинара за које је Завод давао информације. У електронским медијима Завод је био релативно добро заступљен кроз прилоге о појединачним споменицима културе и просторним културно-историјским целинама, улицама, амбијенталним целинама, затим радовима на рестаурацији фасада, санацији и конзервацији јавних споменика и спомен-обележја и др.

У наставку је избор медијских приказа о раду Завода за заштиту споменика културе града Београда:

Centralna kula čeka stalnu postavku, sledi obnova Italijanskog paviljona

Medij - Rubrika: POLITIKA - Beograd
Datum: Čet, 01/02/2024
Površina članka: 680cm2
Strana: 14

Zemlja: Srbija
Autor: D.M.
Deo: 1/1

НА СТАРОМ САЈМИШТУ

Foto: J. Petrović / Blic

Централна кула чека stalnu postavku, sledi obnova Italijanskog paviljona

Prva faza obuhvatila je statičku sanaciju devastiranog objekta, posebno samog torња, vraćanje zdanja u dimenzije iz vremena izgradnje i rekonstrukciju fasada po ugledu na autentični izgled

Posle rekonstrukcije Centralne kule na Starom sajmištu na red je došla obnova Italijanskog paviljona, još jednog objekta tog kompleksa - spomenika kulture „Staro sajmište - Logor Gestaoa“. Njemu he kao i Centralnoj kuli biti vraćen autentični izgled za koji je izrada projekatne dokumentacije u toku, navedeno je u jučerašnjem saopštenju Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

„U gradskom ustanova izradila je celokupnu projekatnu dokumentaciju na osnovu koje su izvedeni grafički radovi na Centralnoj kuli kroz dve faze i u kojoj bi trebalo da se nađe stalna postavka Memorijalnog centra „Staro sajmište“. Projektantski i konzervatorski nadzor bio je poveren Aleksandru Ševiću, arhitekti Zavoda.

Prva faza obuhvatila je statičku sanaciju oštećenog i devastiranog objekta, posebno samog torња, vraćanje zdanja u dimenzije iz vremena izgradnje i rekonstrukciju fasada po ugledu na autentični izgled.

– Izuzetno loše stađe završnih segmenata i gubitak konstruktivne nosivosti pojedinih elemenata, uzrokovanih dugogodišnjim propadanjem, zahtevali su naskoru demontažu i izradu novih betonskih rešetki koje čine strukturu torња, identičnih dimenzija kako bi se sačuvalo izvorni izgled objekta. Sanirana je temeljna zona kojom je povezano cen-

tralno jezgro. Ojačano je sredinje jezgro kako bi se ugradio liftni koji povezuje prizemlje, sprat i krovne terase – vidikovce. Rekonstruisani su uklopljeni aneksi, a celokupan prostor povezan u jedinstvenu funkcionalnu celinu. Na osnovu podataka dobijenih detaljnom analizom istorijske foto-dokumentacije rekonstruisane su ulazne zone sa portalima izrađe-

– Postavka he predstaviti sve istorijske faze Starog sajmišta – od prvog beogradskog sajma, preko logora, vremena izgradnje Novog Beograda, umetničke kolonije, sve do današnjih dana. Objekat je opremljen najsavremenijim instalacionim sistemima neophodnim za funkcionalisanje izložbenih namena sa pratećim sadržajima – navedo je Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture.

Prošle nedelje, 28. januara, na drzjavnoj ceremoniji povodom Međunarodnog dana sećanja na žrtve Holokausta Maja Pijunović, ministarka kulture, rekla je da he ispred Centralne kule biti postavljen memorijalni znak za koji se pripuñaju imena i podaci o žrtvama koje su izgubile živote u logoru.

Ova se nada da he stalna postavka u Centralnoj kuli biti otvorena sledeće godine na Međunarodni dan sećanja na žrtve Holokausta. Neta svet obeležava 27. januara u znak sećanja na 27. januar 1945. godine kada su savezničke snage oslobodile logor Aushvit, jedno od mesta najstrašnijih stradalna u istoriji čovečanstva. D.M.

Postavka he predstaviti sve istorijske faze Starog sajmišta – od prvog beogradskog sajma, preko logora, vremena izgradnje Novog Beograda, umetničke kolonije, sve do današnjih dana

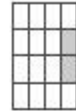
trajno jezgro sa drugim delovnim objekta. Ojačani su fasadni zidovi i izvedena je betonska krovna tažnina. Dogradnjom srušenih delova objekat je vraćen u izvornu veličinu i formirani su arhitektonski elementi koji predstavljaju oblikovne karakteristike arhitekture konstruktivizma i međuratne moderne, posebno u zoni prizemlja i podkro-

niem po ugledu na originalne – piše u saopštenju Zavoda za zaštitu kulture.

Završetak tih radova omogućio je realizaciju pruge faze u okviru koje je adaptiran unutrašnji prostor i izveden enterijer za buduću namenu Centralne kule, centralni izložbeni prostor u okviru Memorijalnog centra „Staro sajmište“.

Crnotravci graditelji Beograda

Medij - Rubrika: INFORMER - TV Program
 Datum: Sre, 13/03/2024
 Površina članka: 60cm2
 Strana: 23
 Zemlja: Srbija
 Autor:
 Deo: 1/1

IZLOŽBA

Crnotravci graditelji Beograda

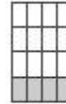
Izložba „Crnotravci graditelji Beograda: graditeljska delatnost pečalbara crnotravskog kraja u Beogradu u 19. i prvoj polovini 20. veka“ biće otvorena u četvrtak, 14. marta, u 14 časova u sali Zavoda za za-

štitu spomenika kulture grada Beograda (Kalemegdan, Gornji grad, br. 14).

Cilj izložbe je osvetljavanje fenomena crnotravске graditeljske delatnosti i pečalbarskog duha i bliže upoznavanje sa dunderima, samoukim majstorima, neimarima, ali i afirmisanim graditeljima i inženjerima poreklom iz Crne Trave koji su odigrali značajnu ulogu u izgradnji vizuelnog identiteta Beograda u ključnim fazama njegovog urbanističkog i graditeljskog razvoja. Opšteprihvaćena teza o Crnotravcima kao dobrim majstorima biće prezentovana kroz najznačajnija graditeljska ostvarenja posebnih arhitektonsko-urbanističkih i kulturno-istorijskih vrednosti koja određuju urbano jezgro Beograda.

Vratio se „Putujući glumac“ u Skadarliju

Medij - Rubrika: BLIC - Kultura
Datum: Čet, 14/03/2024 Zemlja: Srbija
Površina članka: 184cm2 Autor:
Strana: 22 Deo: 1/1

Vratio se „Putujući glumac“ u Skadarliju

SPOMENIK „PUTUJUĆI GLUMAC“ je posle restauracije vraćen na svoju poziciju na uglu Skadarske i Gospodar Jevremove ulice, saopštio je Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda.

Restauracija je podrazumevala sledeće: totalnu fumigaciju drveta u kontrolisanom i bezbednom prostoru koja je trajala 38 dana i tokom koje su eliminisani svi aktivni ili trenutno neaktivni insekti, čišćenje svih

starih zaštitnih premaza, fleka i atmosferskih naslaga, površnu i dubinsku konsolidaciju materijala, saniranje mikropukotina i restauraciju većih oštećenja, kao i nanošenje zaštitnog premaza na površinu drveta. Radovi su, takođe, podrazumevali modifikaciju postojećeg postamenta, kako bi se na što bolji način obezbedila stabilnost i sigurnost spomenika.

Javni spomenik „Putujući glumac“ se nalazi u okviru

Radovi su, osim restauracije, podrazumevali i modifikaciju postojećeg postamenta, kako bi se na što bolji način obezbedila stabilnost i sigurnost spomenika

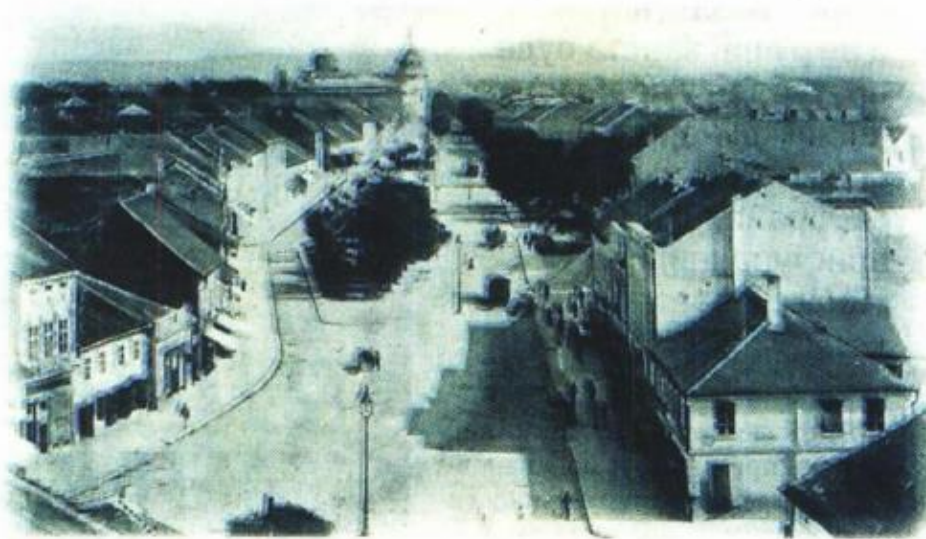
kulturnog dobra „Skadarlija“, koje je utvrđeno za prostorno-kulturno-istorijsku celinu Resenjem Zavoda 1967. godine. Autor drvenog spomenika je vajar Jovo Petonjević, a podignut je u čast istaknutog pisca, pozorišnog stvarioca i učitelja stranih jezika Joakima Vujića 1989. godine. Radove na konzervaciji i restauraciji ispratio je i podržao i sam Petonjević. ■

Izložba o Terazijama otvara „Dane Beograda”

Medij - Rubrika: POLITIKA - Beogradska hronika
 Datum: Sub, 13/04/2024 Zemlja: Srbija
 Površina članka: 143cm2 Autor: D. M.
 Strana: 14 Deo: 1/1

Изложба о Теразијама отвара „Дане Београда”

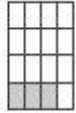

„Теразије, осврт и сећања – београдско наслеђе” назив је изложбе која ће отворити манифестацију „Дани Београда” 16. априла у 14 часова код Теразијске чесме. На 42 паноа биће приказане разгледнице и фотографије које сведоче о архитектонском и урбанистичком развоју Београда, али указују и на културолошки и друштвени значај Теразија у животу становника престонице. Приказани материјал део је збирке Милоша Јуришића који је уступљен Заводу за заштиту споменика културе ексклузивно за реализацију ове изложбе, наведено је у саопштењу те градске институције у којем се додаје да ће 15. априла у 17 часова у Свечаној сали Завода у здању на Београдској тврђави бити уприличено ауторско вођење кроз изложбу „Црнотравци градитељи Београда: градитељска делатност печалбара црнотравског краја у Београду у 19. и првој половини 20. века”.

Од 17. до 19. априла стручни сарадници Завода повешће заинтересоване суграђане у шетње кроз београдско наслеђе и то Централну кулу Старог сајмишта, Зиндан капију на Београдској тврђави и Теразије. **Д. М.**

Vila "Mozer" sada spomenik

Medij - Rubrika: VEČERNJE NOVOSTI - Beograd
Datum: Čet, 09/05/2024 Zemlja: Srbija
Površina članka: 179cm2 Autor: S. V.
Strana: 33 Deo: 1/1

ЗДАЊЕ МИЛАНА ЗЛОКОВИЋА ИЗ 1929. ГОДИНЕ ПРОГЛАШЕНО ЗА КУЛТУРНО ДОБРО

Вила "Мозер" сада споменик

ВИЛА "Мозер" у Земуну коју је пројектовао архитекта Милан Злоковић постала је културно добро. На предлог Градског завода за заштиту споменика културе Влада Србије је на седници крајем априла утврдила "Вилу Мозер у Београду" за споменик културе.

Како је саопштено из Завода за заштиту споменика културе града Београда, ово здање подигнуто је између 1929. и 1930. године као стамбена слободностојећа двоспратница и представља део некадашњег производног комплекса винарије Бруна Мозера, а после национализације ту је био "Навип".

- Вила је изграђена делом од традиционалних материјала, опеке у кречном малтеру, бетонске и дрвене конструкције, ентеријера украшеног модерничким обликованим елементима,

складном и функционалном формом и простором - истичу из Завода. - Објекат је саздан од форми кубичних облика, конципиран у духу функционалистичке архитектуре презентоване у високом

естетском домету. Функција објекта и форма су обједињени и уклопљени у природно окружење, што високо вреднује ову

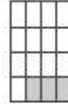
Ово здање представља део некадашњег производног комплекса винарије

грађевину према критеријумима естетског функционализма - навео је Завод и додао да се у "примењеном концепту кубичног волумена сагледава утицај архитекте Адолфа Лоса". **С.В.**

Već 64 godine čuva nepokretna kulturna nasleđa naše prestonice

Medij - Rubrika: KURIR - Kultura
Datum: Sub, 25/05/2024
Površina članka: 164cm2
Strana: 20

Zemlja: Srbija
Autor: J. A. M.
Deo: 1/1

Dan Zavoda za zaštitu spomenika grada Beograda

Već 64 godine čuva nepokretna kulturna nasleđa naše prestonice

Z avod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda će u ponedeljak, 27. maja, obeležiti 64 godine postojanja. Od svog osnivanja 1960. ova institucija radi na očuvanju nepokretnog kulturnog nasleđa naše prestonice, izradi projekata rekonstrukcije i restauracije, istraživanju, valorizaciji i evidentira-

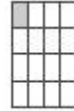
nju nepokretnosti, izradi predloga odluka za utvrđivanje kulturnih dobara, kao i na njihovoj prezentaciji, popularizaciji i edukaciji.

U toku protekle godine zavod je učestvovao u obnovi centralne kule Starog sajmišta, rekonstrukciji i restauraciji Zindan kapije Beogradske tvrđave, obnovi Jadransko-podunavske banke, kao i u radovima na projektu rekonstrukcije Muzeja Rastka i Nadežde Petrović, Zgrade Bigza, Sava centra, vile Prendić.

J. A. M.

Deseti rođendan „Nasleđa za decu”

Medij - Rubrika: POLITIKA - Beograd
 Datum: Sub, 25/05/2024 Zemlja: Srbija
 Površina članka: 110cm2 Autor: D. M.
 Strana: 12 Deo: 1/1

Десети рођендан „Наслеђа за децу”

Јубилеј – десет година пројекта „Наслеђе за децу” биће обележен данас целодневним забавним и едукативним програмом у свечаној сали здања Градског завода за заштиту споменика културе у Горњем граду Београдске тврђаве. За 11 сати планирана је академија и додела захвалница основним школама и учитељима, који су својим учешћем и трудом допринели реализовању пројекта протеклих десет година.

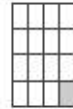
Програм ће увеличати дечји хор Основне школе „Карађорђе”, ученици Средње музичке школе „Станковић”, деца из Културно-уметничког друштва „Срма”, као и Клуб историјског плеса који ће се представити грађанским играма.

Од поднева до 18 часова деца ће имати прилику да се упознају са археологијом, споменицима културе, старим играма, а моћи ће да траже археолошке остатке у песку, боје и цртају куће, слушају о наслеђу и традицији и опробавају се у старим занатима. На располагању ће им бити археолози, историчари уметности, етнологзи, архитекте, конзерватори, грнчари, опанчари, калиграфи, везиља, наведено је у саопштењу Градског завода за заштиту споменика културе.

„Наслеђе за децу” осмислиле су конзерваторке Завода Ана Сибиновић и Слађана Милојевић које су кроз пројекат развиле и први едукативни квиз о културном наслеђу, као и бојанку са културним добрима. **Д. М.**

Svestrani umetnik Nikolaj Krasnov

Medij - Rubrika: INFORMER - TV Program
 Datum: Čet, 12/09/2024
 Površina članka: 59cm2
 Strana: 23
 Zemlja: Srbija
 Autor:
 Deo: 1/1

IZLOŽBA

Svestrani umetnik Nikolaj Krasnov

Izložba „Svestrani umetnik: Nikolaj Petrovič Krasnov - arhitektonsko nasleđe Beograda“ i otvaranje manifestacije Dani evropske baštine u Beogradu održaće se u danas u 14 sati u Zavodu za zaštitu spomenika kul-

ture grada Beograda. Izložba je nastala kao rezultat saradnje Zavoda i Spomen-zbirke Pavla Beljanskog i koncipirana je u dva segmenta. Beogradska izložba, koju je priredio i osmislio Zavod, predstavlja publici arhitektonski opus Nikolaja Krasnova u prestonici, sa posebnim osvrtom na objekte koji su spomenici kulture. Ove palate su prikazane kroz odabrane fotografije, projekte, ali i originalne crteže iz Arhiva Jugoslavije. Drugi deo izložbe će biti otvoren 19. septembra u Novom Sadu, te će se tako povezati dve srodne institucije i dva grada.

7. ФИНАНСИРАЊЕ

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ УКУПНИХ СРЕДСТАВА БУЏЕТА За период 01.01.2024. - 31.12.2024. године

СТРУКТУРА ТЕКУЋИХ ПРИХОДА И ПРИМАЊА

Средства Секретаријата за културу	102.493.510,35
Средства Министарства културе	15.981.497,90
Средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	1.073.200,00
Сопствени приход	46.280.381,80
УКУПНИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА	165.828.590,05

СТРУКТУРА ТЕКУЋИХ РАСХОДА И УЛАГАЊА

конто	ТЕКУЋИ РАСХОДИ	ИЗВОР 01	ИЗВОР 04	ИЗВОР 07	УЗВОР 17	УКУПНО
411	Зараде и обавезе за доприносе	69.266.847,34	14.661.558,85			83.928.406,19
4111	Зараде	60.154.179,41	12.665.674,84			72.819.854,25
4121 4122	Обавезе за доприносе	9.112.667,93	1.995.884,01			11.108.551,94
413	Превоз на посао и са посла и поклони за децу запослених	1.087.958,00	1.203,00			1.089.161,00
4131	Превоз на посао и са посла, поклон честитке за децу	1.087.958,00	1.203,00			1.087.958,00
414	Социјална давања запосленима	2.024.889,13	175.922,00			2.200.811,13
4143	Отпремнине, помоћ у случају смрти у породици запосленог		87.000,00			87.000,00
4144	Помоћ у медицинском лечењу и остале помоћи запосленима, отпремнина	2.024.889,13	88.922,00			2.113.811,13
416	Јубиларне награде, накнада за управни одбор	809.645,99				809.645,99
421	Стални трошкови	9.641.660,13	1.390.759,78			11.032.419,91
4211	Трошкови платног промета	147.816,36	90.871,97			238.688,33
4212	Трошкови електричне енергије и лож уља	3.022.076,06				3.022.076,06
4213	Трошкови воде, градске чистоће, обезбеђења, чишћење зграде Завода	5.724.630,28				5.724.630,28
4214	Трошкови телефона, интернета и поште	418.668,53	484.997,79			903.666,32
4215	Трошкови осигурања опреме, запослених и возила	328.468,90	121.909,69			450.378,59
4216	Закуп простора, опреме за саобраћај		530.603,37			530.603,37
4219	Остали непоменути трошкови		162.376,96			162.376,96

422	Трошкови путовања		1.880.074,08			1.880.074,08
4221	Службена путовања у земљи и		1.880.074,08			1.880.074,08
4223	иностранству, такси превоз					
423	Услуге по уговору	8.605.814,74	9.326.421,99	1.215.000,00	288.157,90	19.435.394,63
4231	Остале административне услуге		868.775,65			868.775,65
4232	Услуге одржавања софтвера и рачунара	1.607.868,09				1.607.868,09
4233	Стручна саветовања, котизације, услуге стручног усавршавања и чланарине		1.045.405,20			1.045.405,20
4234	Услуге штампања часописа и објављивања тендера	1.398.603,20	153.743,40	460.000,00		2.012.346,60
4235	Остале стручне услуге: привремени и повремени послови, ауторски уговори, уговор о делу и др.	5.599.343,45	4.340.983,03	755.000,00	288.157,90	10.983.484,38
4236	Трошкови репрезентације и кетеринга		1.134.754,49			1.134.754,49
4237						
4239	Остале опште услуге		1.178.760,22			1.178.760,22
424	Специјализоване услуге	6.921.687,01	6.814.537,42	2.172.400,00	2.873.100,00	18.781.724,43
4243	Медицинске услуге		990.168,00			990.168,00
4249	Остале специјализоване услуге	6.921.687,01	5.824.369,42	2.172.400,00	2.873.100,00	17.791.556,43
425	Трошкови поправке и одржавања	2.166.208,01	836.413,70	598.000,00		3.600.621,71
4251	Текуће одржавање зграда и објеката - Извођење радова на обнови облоге постамента споменика Николи Пашићу - Пројекта санације и рестаурације Спомен гробља на Бежанијској коси – спомен обележје	1.991.325,60	144.000,00 155.493,84		598.000,00	144.000,00 2.146.819,44 598.000,00
4252	Текуће поправке и одржавање опреме	174.882,41	536.919,86			711.802,27
426	Трошкови материјала		2.347.478,26			2.347.478,26
4261	Административни материјал -		676.993,50			676.993,50

	канцеларијски материјал					
4263	Стручна литература и материјали за образовање запослених		73.000,00			73.000,00
4264	Трошкови бензина		393.588,00			393.588,00
4268	Материјали за одржавање хигијене		641.524,20			641.524,20
4269	Материјал за посебне намене: ситан инвентар, потрошни материјал и др.		562.372,56			562.372,56
465	Остале дотације и трансфери		787.725,24			787.725,24
482	Порези и таксе		160.343,72			160.343,72
511	Капитално одржавање осталих објеката				9.908.040,00	9.908.040,00
5113	- Рестаурација фасаде зграде Ратничког дома у Београду, улица Браће Југовића бр. 19 – делимична замена уличне фасадне столарије - II фаза				9.908.040,00	9.908.040,00
511	Пројектна документација	1.699.800,00	119.760,00			1.819.560,00
5114	- Израда техничке документације за Пројекат санације и реконструкције објекта Педагошког музеја у Београду	834.000,00				834.000,00
	- Израда техничке документације за Пројекат санације, адаптације и реконструкције Италијанског павиљона у комплексу Старога сајмишта	865.800,00				865.800,00
	- Израда пројектне документације за санацију и адаптацију објекта Старе основне школе у Бежанији		119.760,00			119.760,00

512	Набавка опреме	269.000,00	5.921.357,94			6.190.357,94
5122	- Набавка аутомобила - Набавка канцеларијског намештаја - Набавка рачунарске опреме - Набавке електронске опреме, опреме за домаћинство и опреме за јавну безбедност - Набавка мобилних и фиксних телефона - Набавка уградне опреме - компресора за клима систем Завода за заштиту споменика културе града Београда - Набавка фотографске опреме		3.147.408,00 477.240,00 1.071.639,00 159.173,96 403.596,98 588.300,00 74.000,00			3.147.408,00 477.240,00 1.071.639,00 159.173,96 403.596,98 588.300,00 343.000,00
515	Нематеријална имовина		1.244.463,38			1.244.463,38
5151	- Набавка књига - Лиценце		48.063,38 1.196.400,00			48.063,38 1.196.400,00
	УКУПНО	102.493.510,35	45.668.019,36	3.985.400,00	13.069.297,90	165.216.227,61

Извор 01 – средства Секретаријата за културу

Извор 04 – сопствени приход

Извор 07 – средства Републике

Извор 17 – пренета неутрошена средства Републике из претходне године

Завод за заштиту споменика културе града Београда
Извештај о реализацији програма пословања за 2024. годину

**УТВРЂИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ РЕЗУЛТАТА
ЗА ПЕРИОД 01.01.2024. ДО 31.12.2024. ГОДИНЕ**

УКУПНО ПРИХОДИ	165.828.590,05
УКУПНИ РАСХОДИ	165.216.227,61

Вишак приходима над расходима - суфицит	612.362,44

СТРУКТУРА РЕЗУЛТАТА

		I - средства Секретаријата за културу
Приходи		102.493.510,35
Расходи		102.493.510,35

		-
		II – средства Републике
Приходи		17.054.697,90
Расходи		17.054.697,90

		-
		III – сопствена средства
Приходи		46.280.381,80
Расходи		45.668.019,36

Вишак прохода над расходима - суфицит		612.362,44
Резултат – суфицит (I-II+III)		612.362,44

Појашњење резултата:

На извору III – сопствена средства остварен је суфицит у износу од 612.362,44 динара

Суфицит остварен на извору III – сопствена средства износи 612.362,44 динара и од тог износа, у складу са Одлуком о буџету Града Београда, Завод ће до 30.11.2025. године, оснивачу пренети 85% добити, а од преосталих 15% платити порез.

Завод за заштиту споменика културе града Београда

Извештај о реализацији програма пословања за 2024. годину

8. ЗАКЉУЧАК

Завод за заштиту споменика културе града Београда, поред спровођења основне делатности у области заштите, чувања, одржавања и коришћења непокретних културних добара на подручју града Београда, у 2024. години акценат је ставио на утврђивање појединачних објеката под претходном заштитом, као и на израду конзерваторско--рестаураторских пројеката, извођење радова на споменицима културе у оквиру хитних интервенција и презентацији и популаризацији културног наслеђа. У том смислу Завод је у 2024. години, у складу са динамиком, реализовао све активности које су биле предвиђене Програмом пословања. Све анексиране и пренете пројекте из 2023. Завод је реализовао током 2024. године. Такође, током године је остварен низ других програма и пројеката који су били финансирани из редовних средстава или додељени као накнадни пројекти Заводу. Трошкови изведених програма су нижи од планираних средстава, јер су јавне набавке спроведене по истородним врстама роба и услуга на нивоу Завода, а не појединачно по програмима, што у знатној мери смањује трошкове. Пратећи све законске процедуре, Завод је наставио да примењује систем финансијског управљања и контроле.

Током 2024. године запослени у Заводу су учествовали на конференцијама и стручним скуповима у земљи, региону и иностранству.

Сарадња Завода са медијима током 2024. године била је добра, али квантитативно мања него раније, због правила да сва комуникација са медијима иде преко градских секретаријата. Медији су веома често сајт и друштвене мреже Завода користили као средство информисања. У жељи да рад институције буде доступан медијима и видљив јавности за све послове које је Завод радио објављивали смо саопштења, а писаним путем на питања медија и гостовали и давали изјаве за ТВ или радио по свим актуелним темама у вези заштите културних добара.

Током 2024. године учествовали смо и у програмима праксе и *Моја прва плата*. Сагледавајући све сегменте рада, у наредном периоду посебну пажњу потребно је усмерити на унапређење кадровске структуре (као главни проблем намеће се немогућност ангажовања архитеката), са идејом једнаке заступљености свих запослених у свим процесима рада; затим на стручно усавршавање запослених и међуинституционалну сарадњу са службом заштите у региону и Европи; рад на ревизији и истраживању археолошких локалитета, ревалоризацији споменика културе; завршетак рада на доношењу предлога одлука за просторне културно-историјске целине; на комуникацију с надлежним градским и републичким институцијама око финансирања, како би се убрзала израда пројектне документације која ће резултирати извођењем конзерваторско-рестаураторских радова; праћење и препознавање значаја дигитализације и електронске управе као једног од стратешких циљева у процесу чувања споменичког наслеђа.

Извештај о пословању за 2024. годину Завода за заштиту споменика културе града Београда усвојен је на седници Управног одбора одржаној 26. фебруара 2025. године.

в.д. директора

Александар Ивановић, дипл.инж.арх.

Прилог:

Квалитативни и квантитативни извештај о присуству Завода у медијима у 2024. години

**ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
ГРАДА БЕОГРАДА**
**квалитативно – квантитативна анализа медијског садржаја
јануар – децембар 2024.**

САДРЖАЈ:

1.	ПРАЂЕНИ МЕДИЈИ	3
1. 1.	НАЦИОНАЛНИ МЕДИЈИ.....	3
1. 2.	ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИЈИ.....	4
1. 3.	ЛОКАЛНИ МЕДИЈИ.....	4
2.	УВОД.....	6
3.	ГЕНЕРАЛНИ ПРЕГЛЕД.....	7
3. 1.	ГЕНЕРАЛНИ ПРЕГЛЕД - АНАЛИЗА ПО ТЕМАМА.....	16
4.	МЕДИЈСКА СЛИКА.....	19

1. ПРАЋЕНИ МЕДИЈИ

1.1 НАЦИОНАЛНИ МЕДИЈИ

ДНЕВНЕ	- АЛО! - БЛИЦ - ДАНАС - ФРАНКФУРТСКЕ ВЕСТИ - ИНФОРМЕР	- КУРИР - ПОЛИТИКА - СПОРТСКИ ЖУРНАЛ - ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
НЕДЕЉНЕ	- АКТЕР - БЛИЦ ПУЛС - БЛИЦ ЖЕНА - GLORIA - HELLO! - ИЛУСТРОВАНА ПОЛИТИКА - КУРИР СТИЛ - ЛИСА - НЕДЕЉНИК - НИН	- НОВИ МАГАЗИН - НОВИНЕ НОВОСАДСКЕ - НС РЕПОТЕР - ПЕЧАТ - ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК - SCANDAL - СТАР - SVET & STYLE - STORY - ВРЕМЕ
ДВОНЕДЕЉНЕ	- АУТО БИЛД - БАЗАР - БИЉЕ И ЗДРАВЉЕ - БРАВО - ЦИЦА	- CITY MAGAZINE - САТ - СВЕДОК - ТАБЛОИД
МЕСЕЧНЕ	- АГ МАГАЗИН - АГРОБИЗНИС - АРХИТЕКТОН - АУТО МАГАЗИН - БИЗНИС И ФИНАНСИЈЕ - БИЗНИС МАГАЗИН - BRAVA CASA - BIZLIFE - CASA VIVA - CONNECT - CORD - COSMOPOLITAN - ДИГИТАЛ - COLUMBO - ЕКОНОМЕТАР - ELLE - FASHION AND FRIENDS - FLY & TRAVEL	- ЕЛЕВАТЕ - ГЕОПОЛИТИКА - ГЛЕ! - ГМ МАГАЗИН - ГРАЗИА - ХЕЈ МАГАЗИН - ХРАНА КАО ЛЕК - IN STORE - ИНТЕРНЕТ ОГЛЕДАЛО - ИТ МАГАЗИН - JOY - KWH - EPS - ЛЕПОТА И ЗДРАВЉЕ - ЛИСА ЗДРАВЉЕ - МАМА - MAXIM - MENS HEALTH - NATIONAL GEOGRAPHIC
ДВМЕСЕЧНЕ/КВАРТАЛНЕ	- AMCHAM PERSPECTIVE - CAFFE & BAR - ЕКОЛИСТ - GLORIA IN - ИНДУСТРИЈА	- INMFO REVIEW - КУЋА СТИЛ - КОРАК - MARKET - TABOO
УКУПНО		84

1. 2 ЭЛЕКТРОНСКИ МЕДИЈИ¹

1. 3 ЛОКАЛНИ МЕДИЈИ²

ТВ	- ТВ Б92 - Б92 Инфо - TV HAPPY - ТВ Н1 - ТВ НОВА	- ТВ ПИНК - ТВ ПИНК 2 - ТВ ПРВА - ТВ РТС 1 - ТВ РТС 2		
Радио	- Радио Београд - Радио Б92 - Радио Студио Б			
ВЕБ	021.pc 24сата.pc агропресс.орг.pc актер.по.pc ало.pc androidrevija.com androidsrbiya.com атастарс.pc ауто.блог.pc autobriefs.com autopediya.com аутопортал.pc b92.net балканмагазин.net balkanrock.com benchmark.rs beobiud.rs београд.pc бета.pc betaoms.com биф.pc бизлифе.pc бизнис.ба блиц.pc блог.pc boom93.com business.hr safe.ba cafemontenegro.com capital.ba citymagazine.rs cromoda.com crvenitepih.com danas.net.hr данас.pc данубеограду.pc designed.rs digitalworlds.rs дневник.pc dominomagazin.com draganvaragic.com economy.rs ekapija.com енергетика.ба енергетикаинфо.pc	e-novine.com euractiv.rs filmske-radosti.com фонет.pc глас-јавности.pc гласкрагујевца.net глассрбије.org gmbussines.biz grazia.rs грађевинарство.pc hellomagazin.rs hrt.hr информација.pc истмедиа.pc itdogadaji.com itresenja.com itsvet.com југмедиа.инфо jugpress.com јумедиа.pc jutarnji.hr јужнасрбија.инфо juznevesti.com kamatica.com knjige.pravac.com књижевност.org комбиб.pc контравеб.net ковинекспрес.pc kragujevac.co.rs краљево.ин.pc kraljevackenovosti.com кредити.pc кудакуповину.pc kudazavikend.com курир-инфо.pc laptopsvet.com лепотаиздравље.pc liderpress.hr limun.hr лиса.pc live-e.tv лумиере.pc marketingmreza.com marketingwork.com медиа.pc	me2mobile.com мобилнателефонија.net mobilnimagazin.com мондо.pc мото.pc моторблог.pc mrezakreativnihljudi.com nacional.hr nacionalnigradjanski.com nadlanu.com навидику.pc ncmagazin.rs net.hr niscafe.com nocturnemagazine.net новибеоград.pc новимагазин.pc новиненовосадске.pc новости.pc нспм.pc огледало.pc okomode.com onaportal.com озон.pc ртвпанионија.pc pcpress.rs pecat.co.rs персоналмаг.pc pistoljka.rs политика.pc popboks.com порталалитика.me poslovni.hr пословнимегазин.биз poslovniimpuls.com poslovnojutro.com правда.pc pressonline.rs probjave.com радио9.pc radiocentar987.com radiocity.co.rs ригитграда.pc rocksvirke.com rtk.co.rs ртс.pc	ptv.pc rtvpancevo.rs rtvpink.com seebiz.eu seebiz.net seecult.org setimes.com sjenica.com слободнаевропа.org сонифо.org спортал.pc спортске.net srbijasport.com стандард.pc story.rs студиоб.pc subotica.com itseminarpress.co.rs superteza.com танјуг.pc tech-lifestyle.com телеграф.pc tihomirstojanovic.com timockevesti.com tportal.hr tracarenje.com тројка.pc ue.co.rs уграду.инфо vaseljenska.com vecernji.hr vesti-online.com вијести.me вино.pc voanews.com врелегуме.pc вебинфо.pc вебмедицина.org winesyle.com winesofbalkan.com uc.rs yueco.rs yu-build.rs зеленасрбија.pc zurnal.rs
УКУПНО		195		

¹ Интернет портали праћени су само за потребе клијента.

² Локални медији праћени су само за потребе клијента.

Апатин	НОВИ ГЛАС КОМУНЕ
Бачка Паланка	НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ, БАЧКОПАЛАНАЧКИ НЕДЕЉНИК
Бечеј	БЕЧЕЈСКИ МОЗАИК
Београд	24 САТА, ТВ Студио Б, ТВ СОС, ТВ Коперникус, ГЛАС ОСИГУРАНИКА, ПРОСВЕТНИ ПРЕГЛЕД
Бор	БОРСКИ ПРОБЛЕМ, РТВ Бор
Чачак	ЧАЧАНСКИ ГЛАС, ЧАЧАНСКЕ НОВИНЕ
Челарево	ПАЛАНАЧКЕ НОВИНЕ
Јагодина	НОВИ ПУТ, ТВ Палма Плус
Карловац	КАРЛОВАЧКИ ЛИСТ
Кикинда	КИКИНДСКЕ НОВИНЕ
Књажевац	НОВЕ КЊАЖЕВАЧКЕ НОВИНЕ
Ковин	KOVIN EXPRESS
Крагујевац	КРАГУЈЕВАЧКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ, ТВ Канал 9, РТК Крагујевац
Краљево	КРАЉЕВАЧКЕ НОВОСТИ, РТВ Краљево
Крушевац	ГРАД КРУШЕВАЦ
Лесковац	НАША НОВА РЕЧ, ТВ Протокол 1
Лозница	ЛОЗНИЧКЕ НОВОСТИ
Ниш	НАРОДНЕ НОВИНЕ, ТВ Белле амије, ТВ Ниш, ТВ Коперникус
Нови Сад	ДНЕВНИК, ДОБРО ЈУТРО, ПОЉОПРИВРЕДНИК, ВОЈВОЂАНСКА СВАШТАРА, ВОЈВОЂАНСКИ МАГАЗИН, РУСКЕ СЛОВО, РТВ Војводина, ТВ Панонија, Новосадска ТВ
Оџаци	НАШЕ НОВИНЕ
Панчево	ПАНЧЕВАЦ, СТАРТ 013
Параћин	БИЛТЕН ОПШТИНЕ ПАРАЋИН
Пирот	ПИРОТСКЕ НОВИНЕ, СЛОБОДА
Пожаревац	РЕЧ НАРОДА
Пријеполје	ПОЛИМЉЕ
Прокупље	ТОПЛИЧКЕ НОВИНЕ
Сремска Митровица	СРЕМСКЕ НОВИНЕ, М НОВИНЕ
Смедерево	НАШ ГЛАС, НАШЕ НОВИНЕ СМЕДЕРВО
Сомбор	СОМБОРСКЕ НОВИНЕ
Стара Пазова	ПАЗОВАЧКО ОГЛЕДАЛО, ПАЗОВАЧКА РЕВИЈА
Суботица	СУБОТИЧКЕ, ХРВАТСКА РИЈЕЧ, БУЊЕВАЧКЕ НОВИНЕ, МАГАР СЗО, ЦСАЛА ДИ КОР, ХЕТ НАП, НЕДЕЉНИК, ТВ К23, ТВ Цигу, ТВ УуЕцо
Шабац	ГЛАС ПОДРИЊА, ПОДРИЊСКЕ НОВИНЕ
Таково	ТАКОВСКЕ НОВИНЕ
Темерин	НАШЕ НОВИНЕ ТЕМЕРИН
Уб	ГЛАС ТАМНАВЕ УБ
Ужице	ВЕСТИ, УЖИЧКА НЕДЕЉА
Ваљево	НАПРЕД, ВАЉЕВСКА ИСКРА
Врање	ВРАЊСКЕ НОВИНЕ
Врбас	ГЛАС
Вршац	ВРШАЧКЕ ВЕСТИ, ВРШАЧКА КУЛА
Зајечар	РТВ Зајечар
Зрењанин	ЗРЕЊАНИН, КТВ Зрењанин
	УКУПНО: 87

2. УВОД

ПРЕДМЕТ АНАЛИЗЕ: медијска слика о Заводу за заштиту споменика културе града Београда

ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД: јануар - децембар 2024. године

ПРАЋЕНИ МЕДИЈИ: штампани и електронски медији у Србији

ЦИЉ АНАЛИЗЕ: евалуација медијске слике Заводу за заштиту споменика културе града Београда

КРИТЕРИЈУМИ: Дата тема је обрађена са следећих аспеката:

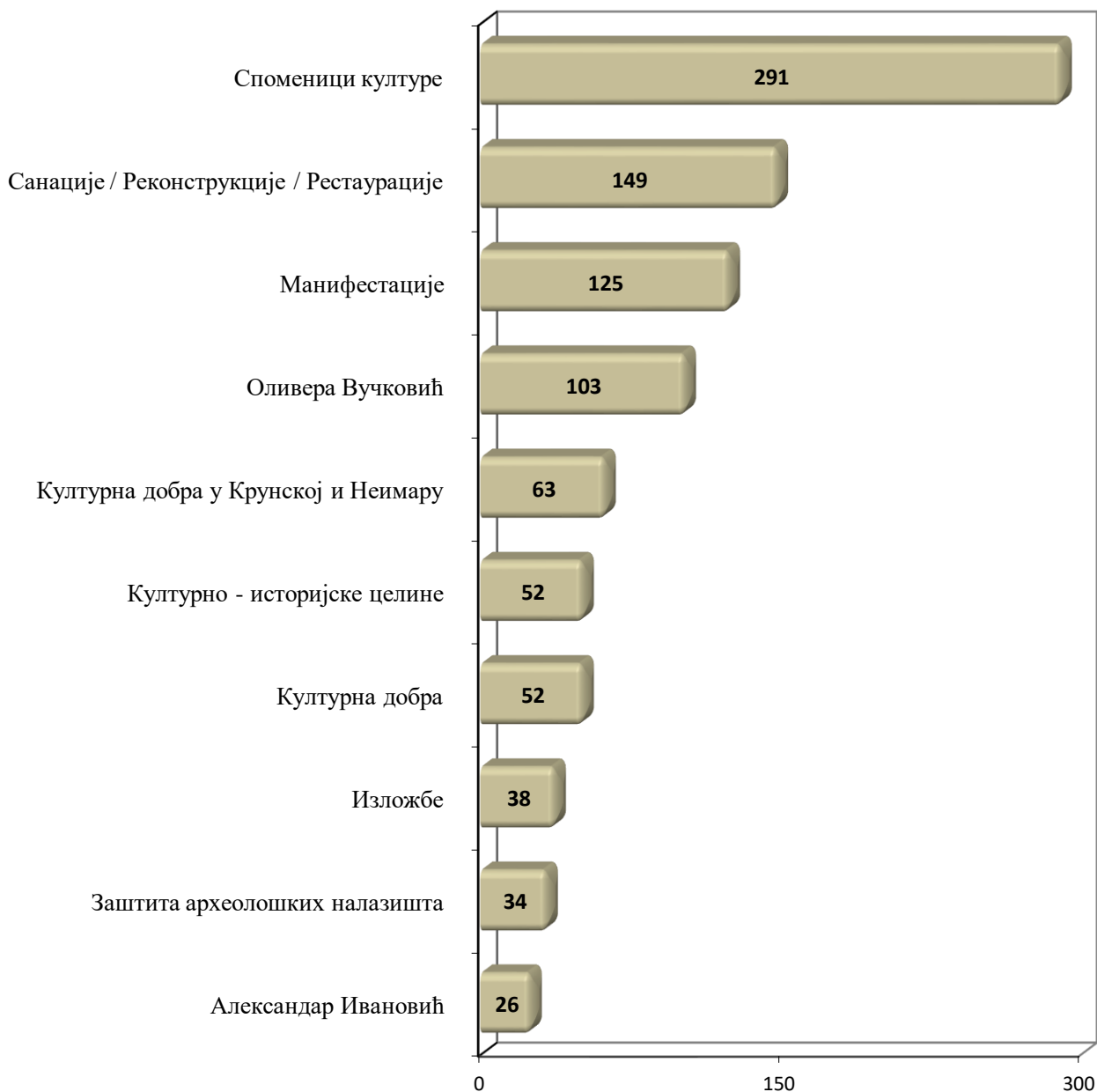
- Број објава
- Анализа садржаја: индикатор става (позитиван/неутралан/негативан контекст) и преглед комуницираних тема
- Медији: појединачно и по типу и врсти медија
- Новинари који су извештавали
- Фреквенција медијских објава (број објава по датумима)
- Фокус медијских објава
 1. Примарни публицитет (цела објава се односи на клијента)
 2. Секундарни публицитет (део објаве се односи на клијента)
 3. Терцијарни публицитет (објава у којој се клијент само помиње)

3. ГЕНЕРАЛНИ ПРЕГЛЕД

- Током анализираниог периода (01. јануар - 31. децембар 2024. године) о Заводу за заштиту споменика културе града Београда забележено је 1.109 медијских извештаја, чиме је публицитет умањен за 17 одсто у односу на 2023. годину (1.334 објава). Када је реч о вредносној перцепцији забележених извештаја, подаци показују да је ситуација непромењена у односу на претходну годину – и даље доминирају објаве информативног тона – у 795 извештаја запажен је информативан контекст, што је чинило удео од 72 одсто. Извештаја позитивног сентимента је било 275 (удео од 25 одсто), док је критички тон био евидентиран у 36 медијских објава (три одсто). И док објаве афирмативног тона не одскачу у односу на просек, извештаји негативне конотације бележе пад у односу на претходну годину, и то за чак 71 одсто. Тема која је генерисала највећи број објава позитивног тона биле су манифестације које је организовао или у њима учествовао Завод за заштиту споменика културе града Београда. Афирмативно је извештавано и о многобројним Санацијама / Реконструкцијама / Рестаурацијама које су обављене под будним оком сручњака из Завода, као и о заштити споменика културе. Негативан публицитет, са друге стране, забележен је у највећем броју објава приликом медијских помињања бивше директорице Завода Оливере Вучковић, као и приликом извештавања о неким споменицима културе (згради Генералштаба, Старом сајмишту, хотелу Бристол).
- О Заводу за заштиту споменика културе града Београда медији су писали током свих 12 месеци посматране године, а пик у извештавању је достигнут током јуна, када је пласиран 181 извештај. Тог месеца се у фокусу медијске пажње нашла оставка тадашње директорице Завода Оливере Вучковић на ту функцију, што је било тема 74 извештаја. Значајан број објава пласиран је и у марту (139), када је публицитет постигнут извештајима о Санацијама / Реконструкцијама / Рестаурацијама, прецизније санацији Трга Николе Пашића и његовог споменика.
- Анализом фокуса медија на Завод за заштиту споменика у забележеним објавама примећујемо да је Завод у највећем броју извештаја поменут секундарним публицитетом (помињање Завода у мањем делу медијске објаве или њеној половини - 456 објаве или 41

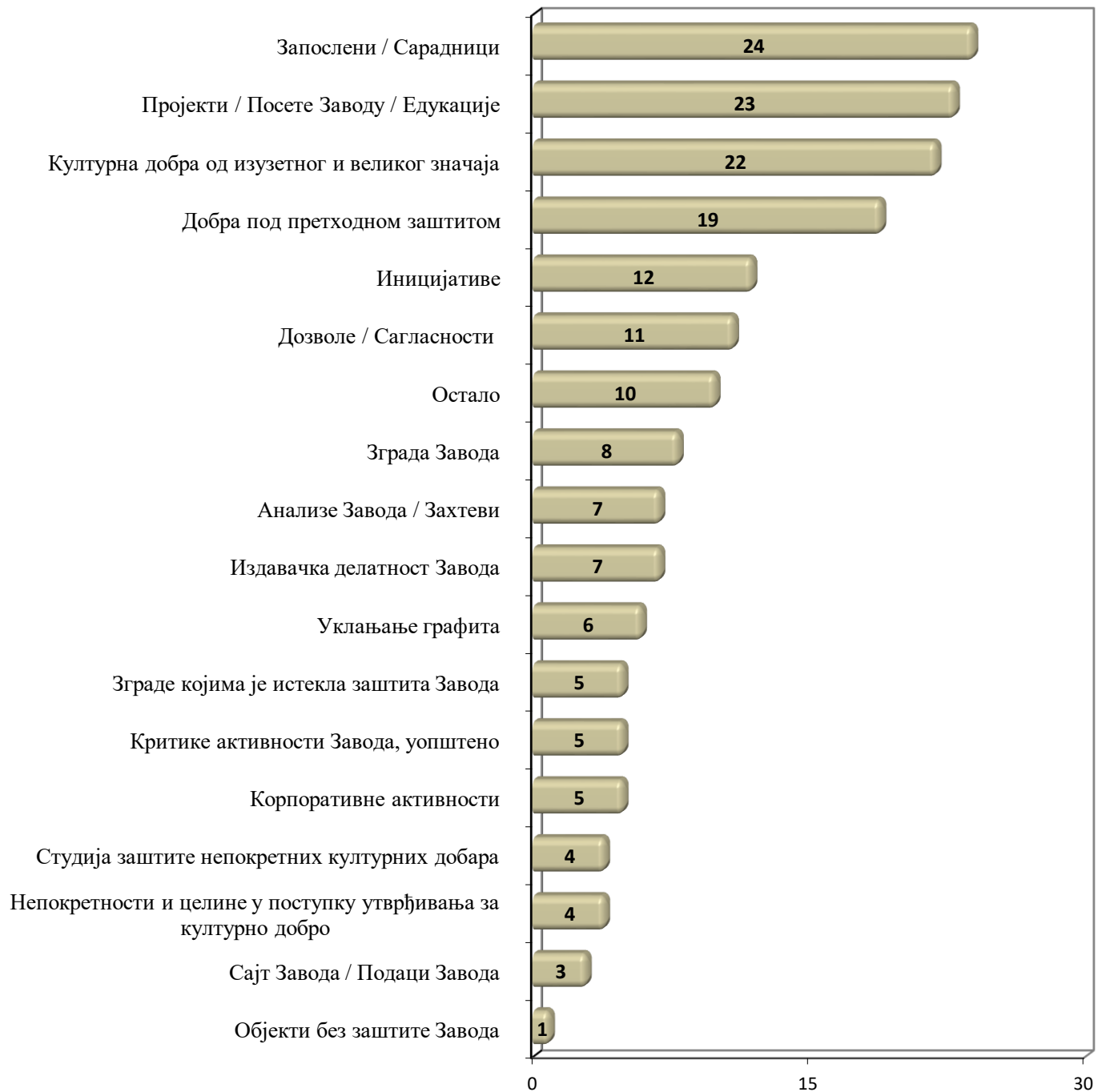
одсто), непромењено у односу на претходну годину. Појединачна помињања Завода (терцијарни публицитет) забележена су у 412 извештаја, односно у 37 одсто. И, на крају, примарни медијски публицитет (помињање у целом или већем делу објаве) је запажен у најмањем броју објава – 241 или 22 одсто.

Графикон 3.1: Укупан број објава по темама
-Теме са највећим бројем објава-³

³ због боље прегледности, комунициране теме су подељене у два дела / графикона.

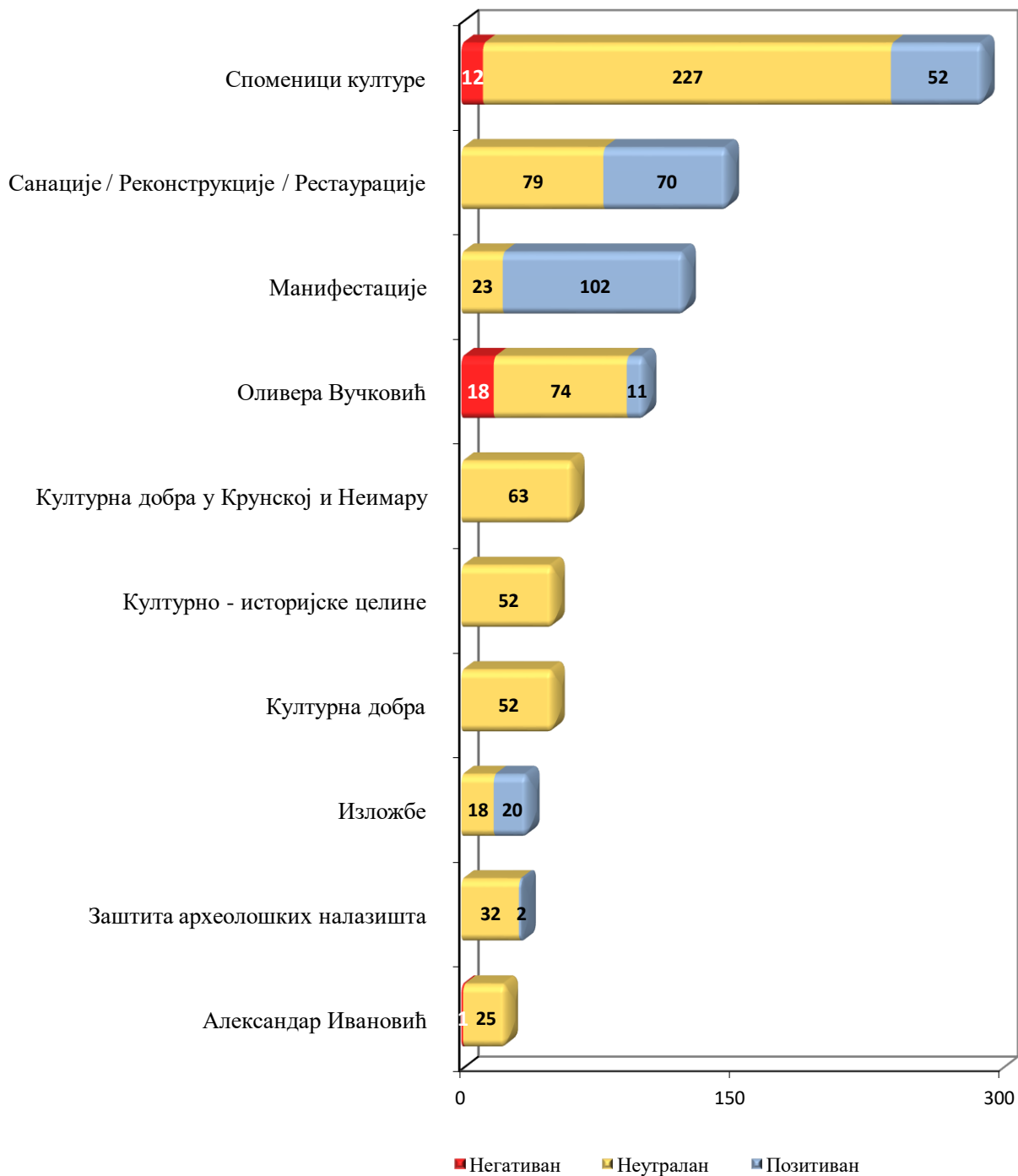
Графикон 3.2: Укупан број објава по темама
-Остале теме-

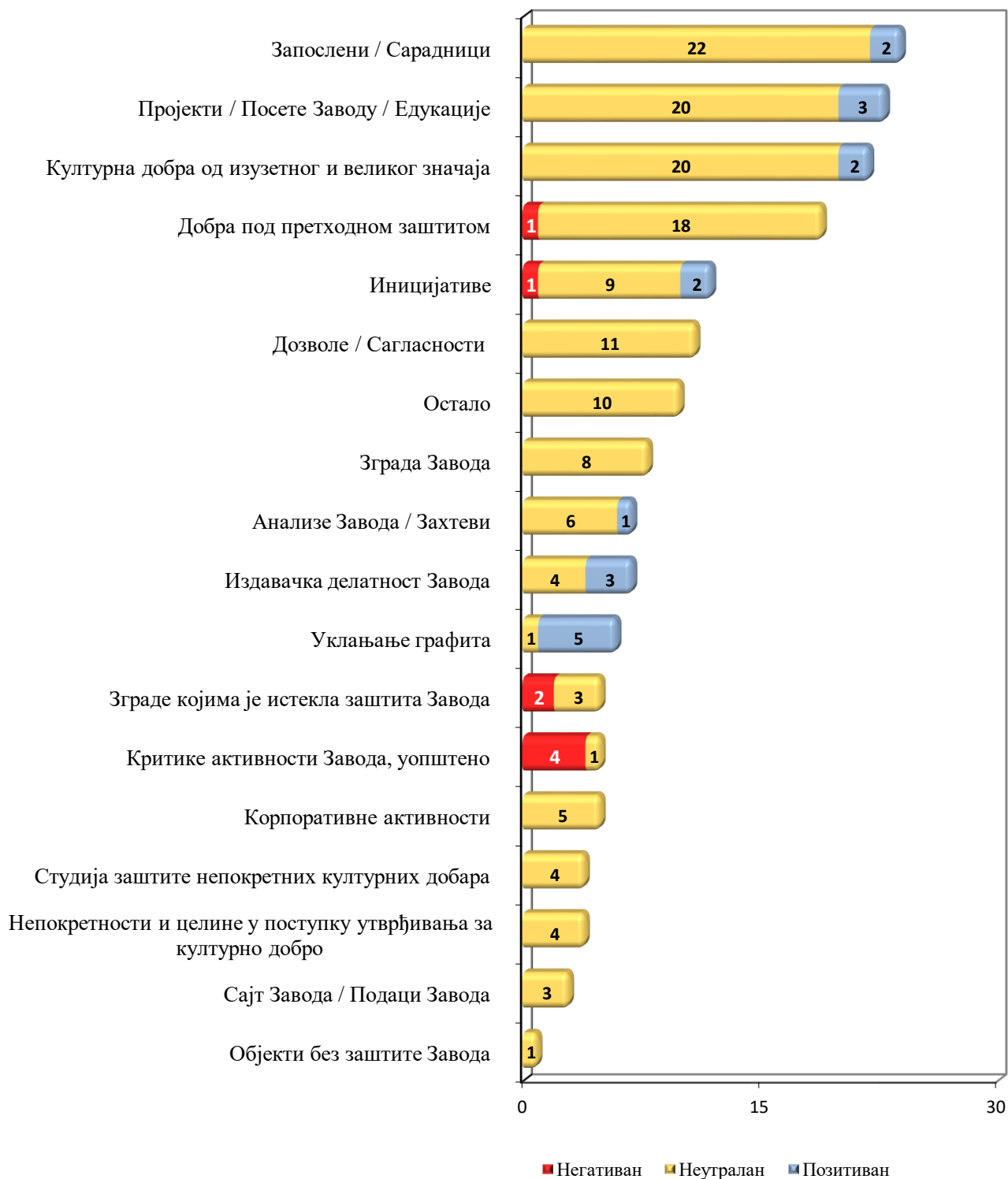
Табела 3.1: Укупан број објава по темама и тону

Комунициране теме	Негативан	Неутралан	Позитиван	укупно
Споменици културе	12	227	52	291
Санације / Реконструкције / Рестаурације		79	70	149
Манифестације		23	102	125
Оливера Вучковић	18	74	11	103
Културна добра у Крунској и Неимару		63		63
Културно - историјске целине		52		52
Културна добра		52		52
Изложбе		18	20	38
Заштита археолошких налазишта		32	2	34
Александар Ивановић	1	25		26
Запослени / Сарадници		22	2	24
Пројекти / Посете Заводу / Едукације		20	3	23
Културна добра од изузетног и великог значаја		20	2	22
Добра под претходном заштитом	1	18		19
Иницијативе	1	9	2	12
Дозволе / Сагласности		11		11
Остало		10		10
Зграда Завода		8		8
Анализе Завода / Захтеви		6	1	7
Издавачка делатност Завода		4	3	7
Уклањање графита		1	5	6
Зграде којима је истекла заштита Завода	2	3		5
Критике активности Завода, уопштено	4	1		5
Корпоративне активности		5		5
Студија заштите непокретних културних добара		4		4
Непокретности и целине у поступку утврђивања за културно добро		4		4
Сајт Завода / Подаци Завода		3		3
Објекти без заштите Завода		1		1
укупно	39	795	275	1109

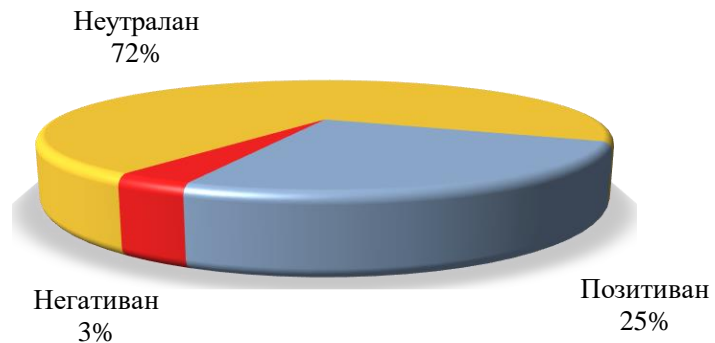
Графикон 3.3: Укупан број објава по темама и тону
-Теме са највећим бројем објава-

Графикон 3.4: Укупан број објава по темама и тону
-Остале теме-

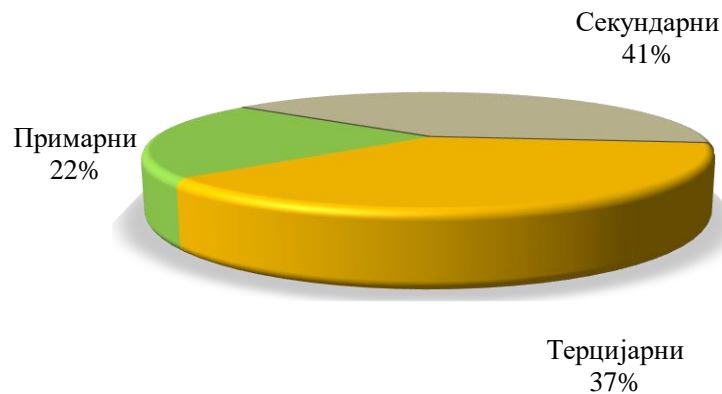
Графикон 3.5: Укупан број објава по тону / процентуално

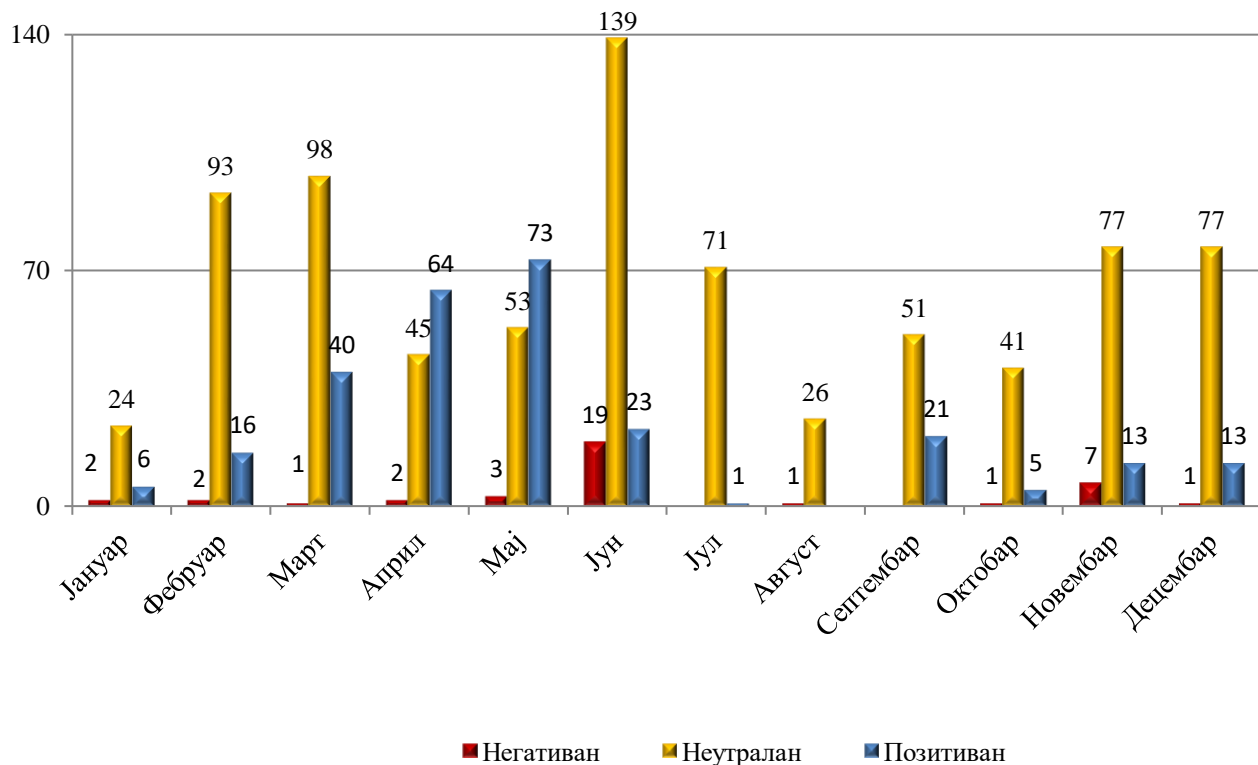
Табела 3.2: Преглед објава према фокусу и тону

Публицитет	Негативан	Неутралан	Позитиван	Укупно
Примарни публицитет	6	54	181	241
Секундарни публицитет	24	354	78	456
Терцијарни публицитет	9	387	16	412
Укупно	39	795	275	1109

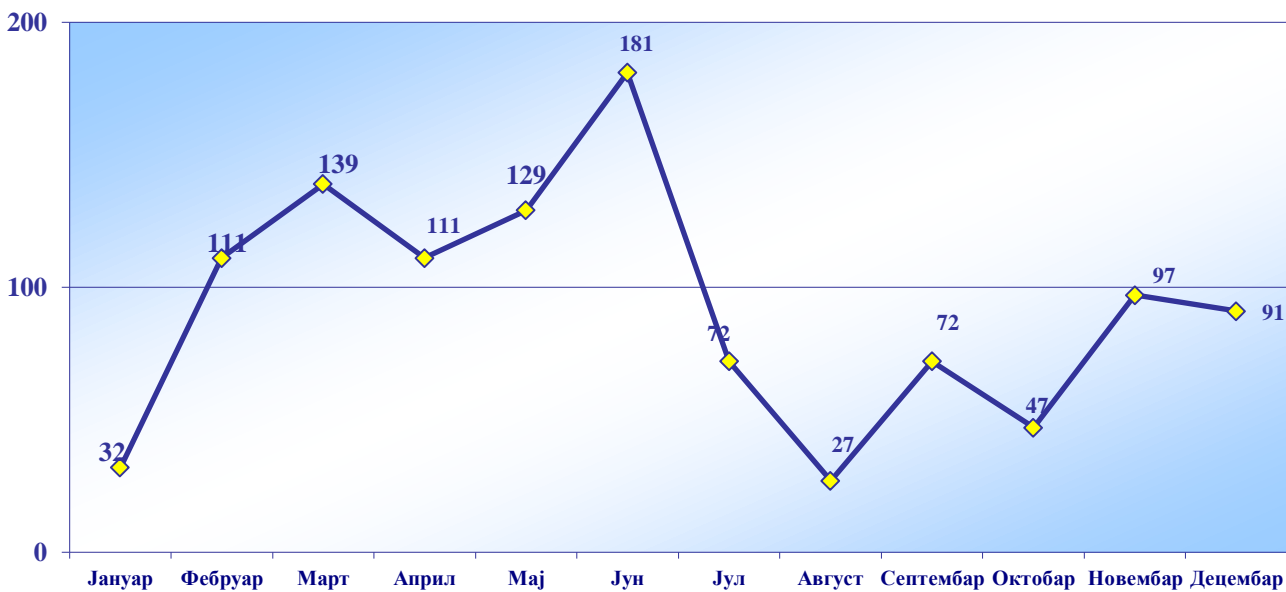
Графикон 3.6: Фокус медијских објава / процентуално

Графикон 3.7: Дистрибуција објава по месецима и тону

Графикон 3.8: Дистрибуција објава по месецима

3.1. ГЕНЕРАЛНИ ПРЕГЛЕД – АНАЛИЗА ПО ТЕМАМА

- Највећи простор активностима Завода за заштиту споменика културе током анализираних године пружили су интернет медији, преневши 71 одсто од укупно забележених објава. Теме у оквиру којих је Завод за заштиту споменика културе добио најјачу медијску видљивост, биле су: Споменици културе (291); Санације / Реконструкције / Реставрације (149); Манифестације (125); Оливера Вучковић (103); Културна добра у Крунској и Неимару (63).

Споменици културе

- О активностима Завода на заштити Споменика културе који се налазе на територији нашег главног града, медији су пренели 291 извештај, што је тема са највећим бројем објава у посматраном периоду. Од тог броја, у 52 извештаја Завод је поменут у позитивном, а у 12 у негативном контексту. Убедљиво највећи публицитет имала је зграда Генералштаба. Од момента од када је у марту објављена вест да Влада Србије намерава да земљиште на којем се налази бивша зграда Генералштаба прода, тј. уступи америчкој компанији на 99 година, па до краја године, медији с несмањеним интересовањем прате ову тему. Против тога да зет америчког председника Доналда Трампа на месту ове зграде изгради хотел били су како опозициони политичари, тако и представници струке – архитектке, стручњаци, сами запослени у Републичком и београдском Заводу, па чак и сами директори ових установа који су, на крају, и поднели оставке. Током 2024. године извештавано је и о заштити и одржавању споменика кнезу Михаилу на Тргу републике, Старом сајмишту, згради фабрике хартије Милан Вапа, хотелу Бристол и другим споменицима културе.

Санације / Реконструкције / Реставрације

- Значајан публицитет током 2024. године постигнут је и кроз извештавање медија о многобројним санацијама, реконструкцијама, реставрацијама у главном граду (149 извештаја). Највише медијске пажње било је посвећено реконструкцији споменика Николи Пашићу, и самој реконструкцији истоименог трга. Значајан број објава био је посвећен и отварању Задужбине Миодрага Костића, Палате науке, како је ова зграда названа, а која је отворена у велелепном здању које је реставрирано и чији су конзерваторски радови изведени у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе града Београда. О овом подухвату у поменутом извештајима изјаве је давала тадашња директорка Завода Оливера Вучковић, истичући задовољство што је Завод био део пројекта као што је Палата науке. Реставрација споменика Путујући глумац, Зиндан капије, Уметничког павиљона Цвијета Зузорић, и др. само су неки од пројеката обнове, реконструкција, санација фасада на којима је учествовао београдски Завод за заштиту споменика културе.

Манифестације

- О многобројним манифестацијама које је органзовао или у њима учествовао Завод било је речи у 125 објава, доминантно афирмативног контекста (102 објаве биле су позитивног тона). Највећу медијску пажњу имали су, као и претходних година: Дани Београда, Београдска интернационална недеља архитектуре (БИНА) и Дани европске баштине. Значајну пажњу медија добило је и обележавање Дана Завода, рођендана ове институције.

Оливера Вучковић

- Бивша директорица Завода, Оливера Вучковић је у посматраној години била тема 103 извештаја, што је скоро четвороструко више у односу на 2023. годину (27 извештаја). Уколико, међутим, посматрамо све комунициране теме, име госпође Вучковић је током 2024. године у домаћим медијима поменуто укупно 140 пута (за 19 одсто више него у 2023. години). Тема 95 извештаја, од поменута 103 у којима је госпођа Вучковић била главна тема медијске објаве, била је њена оставка на ту позицију.

Културна добра у Крунској и Неимару

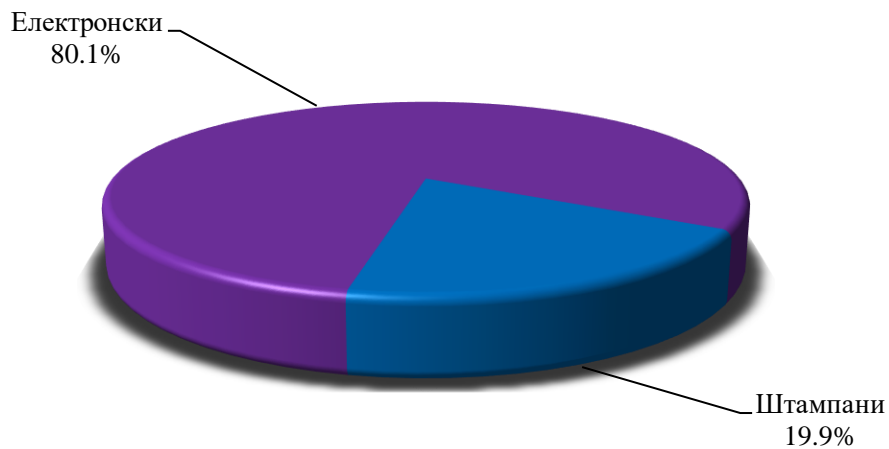
- Зграде, породичне куће и виле, које имају статус културних добара, а које се налазе на Врачару, у Крунској улици и на Неимару, као и сваке године буде пажњу домаћих медија због учесталих рушења и градње нових, модерних зграда, које својим изгледом нарушавају изглед овог београдског краја. Током 2024. године бележимо 63 извештаја који су се бавили културним добрима на овим просторима, а као неке од тематских целина можемо да издвојимо: иницијатива да се Крунска улица и Котеж Некимар утврде за културно – историјске целине, рушење предратних вила на Врачару, бахато понашање инвеститора према вилама у Крунској, градилиште на Врачару угрозило вртић, итд.

Александар Ивановић

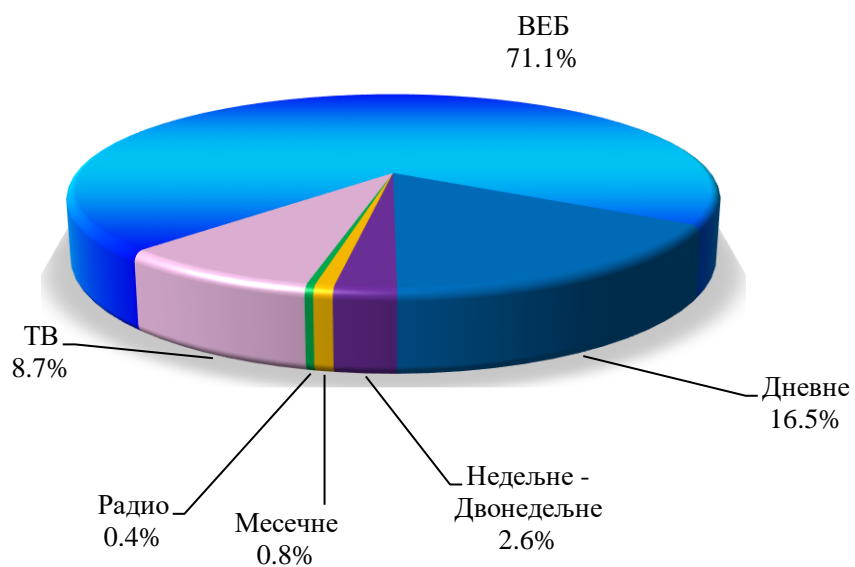
- О новом директору Завода за заштиту споменика културе Београд Александру Ивановићу бележимо 26 медијских објава. Већина извештаја (23) пренета је током јуна, у месецу када је господин Ивановић постављен на место директора Завода. Каснија његова медијска иступања у вези су са обележавањем Дана Етнографског музеја. Како је пренето, на свечаности је министар културе Никола Селаковић уручио награде и признања, а захвалницу је том приликом добио и директор Завода за заштиту споменика културе Београда

4. МЕДИЈСКА СЛИКА

Графикон 4.1: Преглед објава према типу медија / процентуално

Графикон 4.2: Преглед објава према врсти медија / процентуално

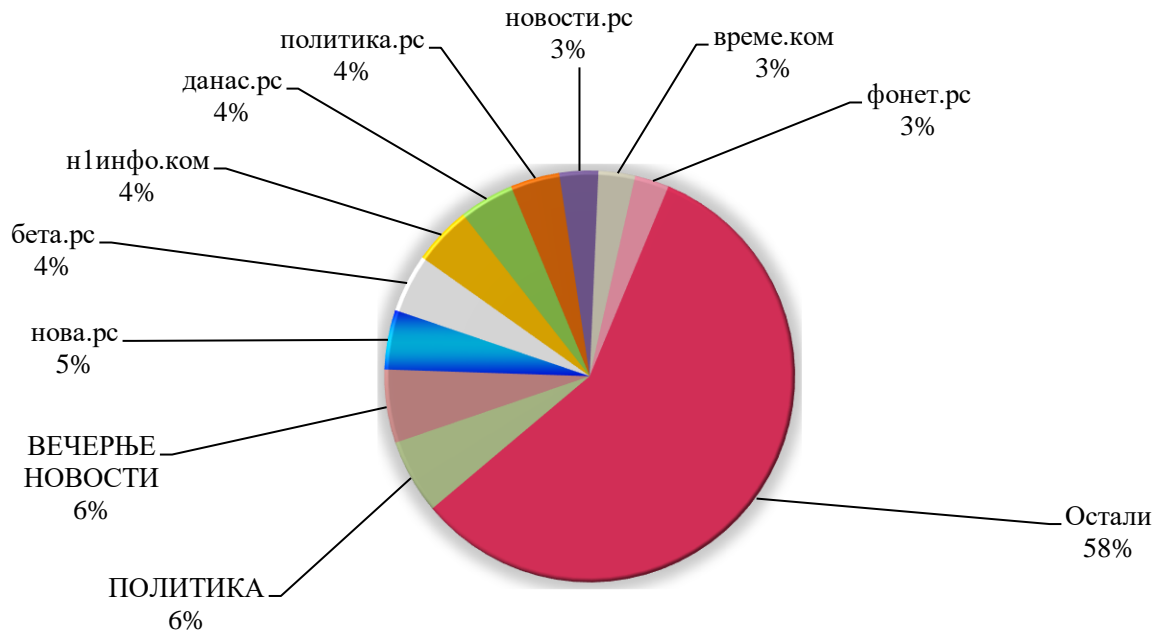
Табела 4.1: Преглед објава према типу медија

Тип медија	Број објава
Штампани	221
Електронски	888
Број објава	1109

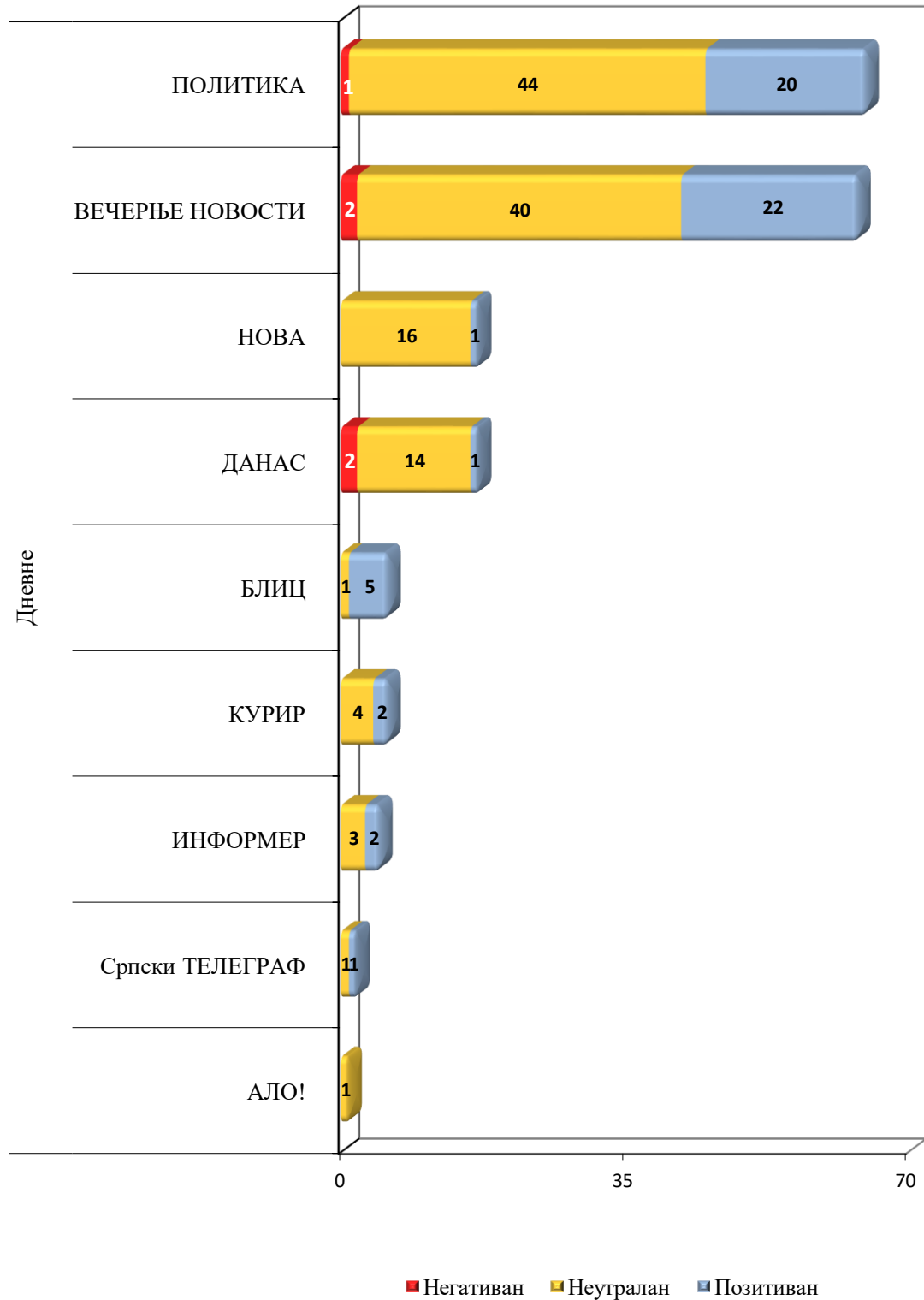
Табела 4.2: Преглед објава према врсти медија

Врста медија	Број објава
Дневне	183
Недељне / Двонедељне	29
Месечне / Двомесечне	9
Радио / ТВ	100
ВЕБ	788
Број објава	1109

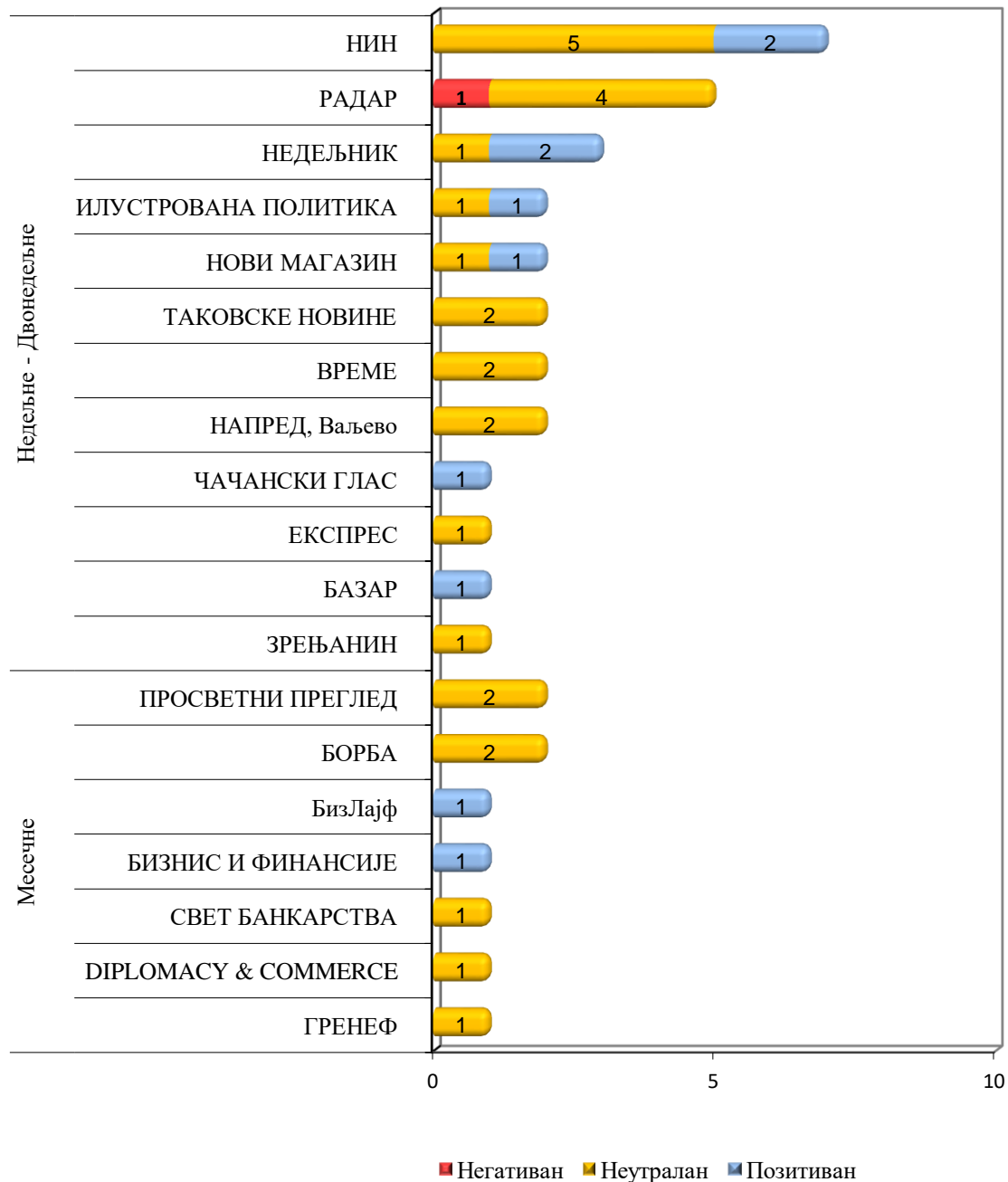
Графикон 4.3: Преглед објава према медијима/ процентуално

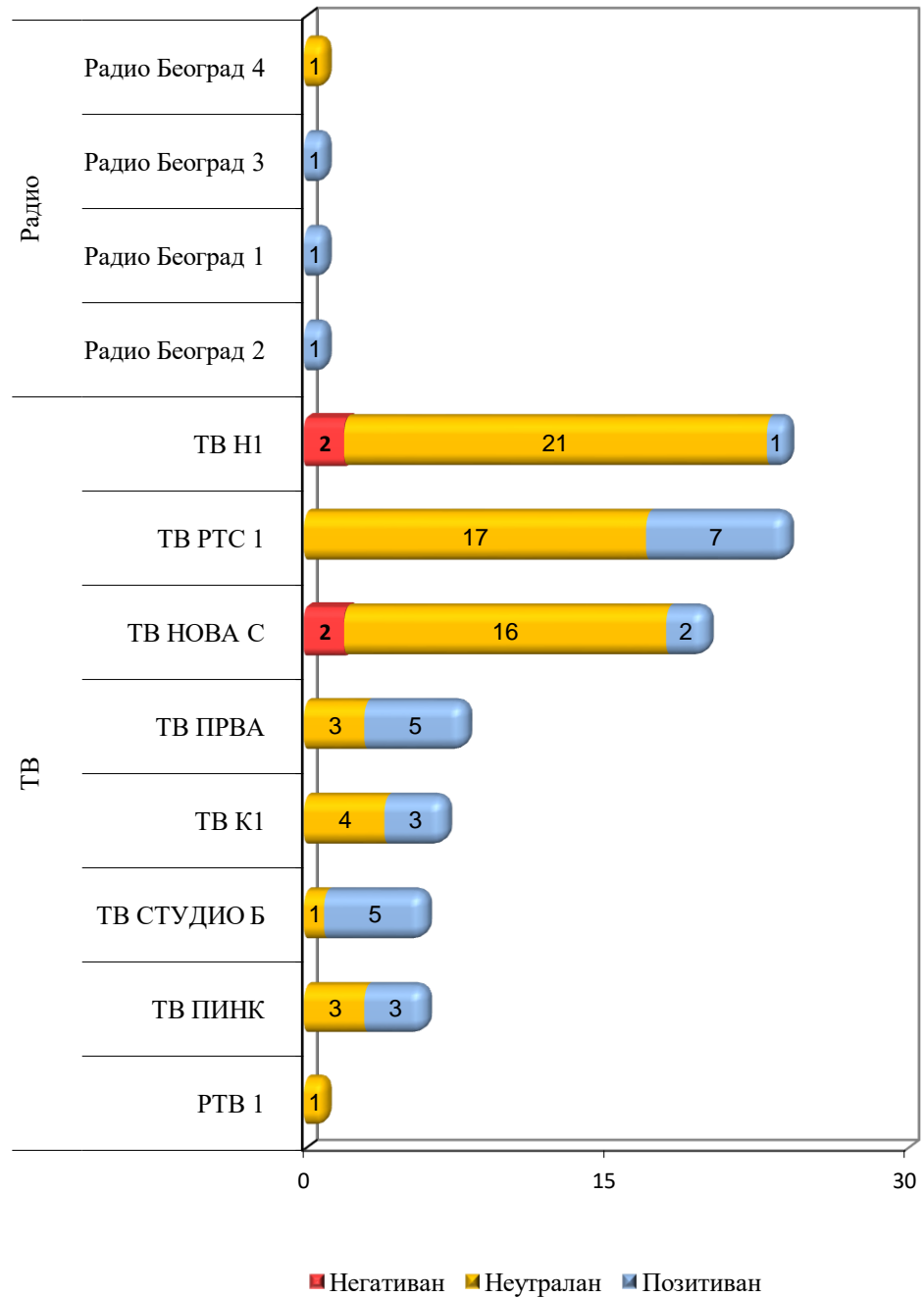
Графикон 4.4.1: Преглед објава по штампаним медијима, појединачно
Дневна издања

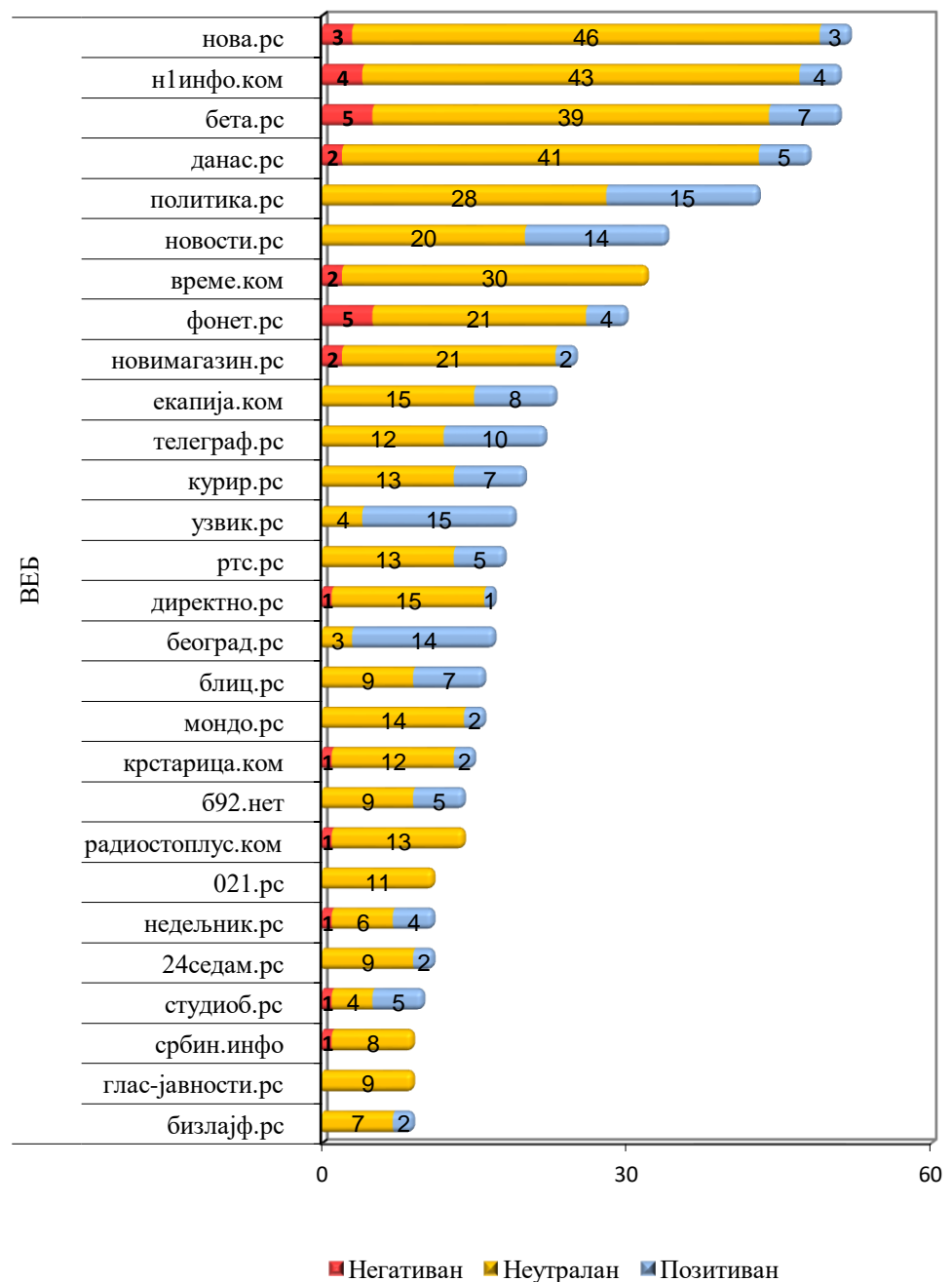
Графикон 4.4.2: Преглед објава по штампаним медијима, појединачно
Недељна, двонедељна и месечна издања

Графикон 4.4.3: Преглед објава по електронским медијима, појединачно ТВ и радио

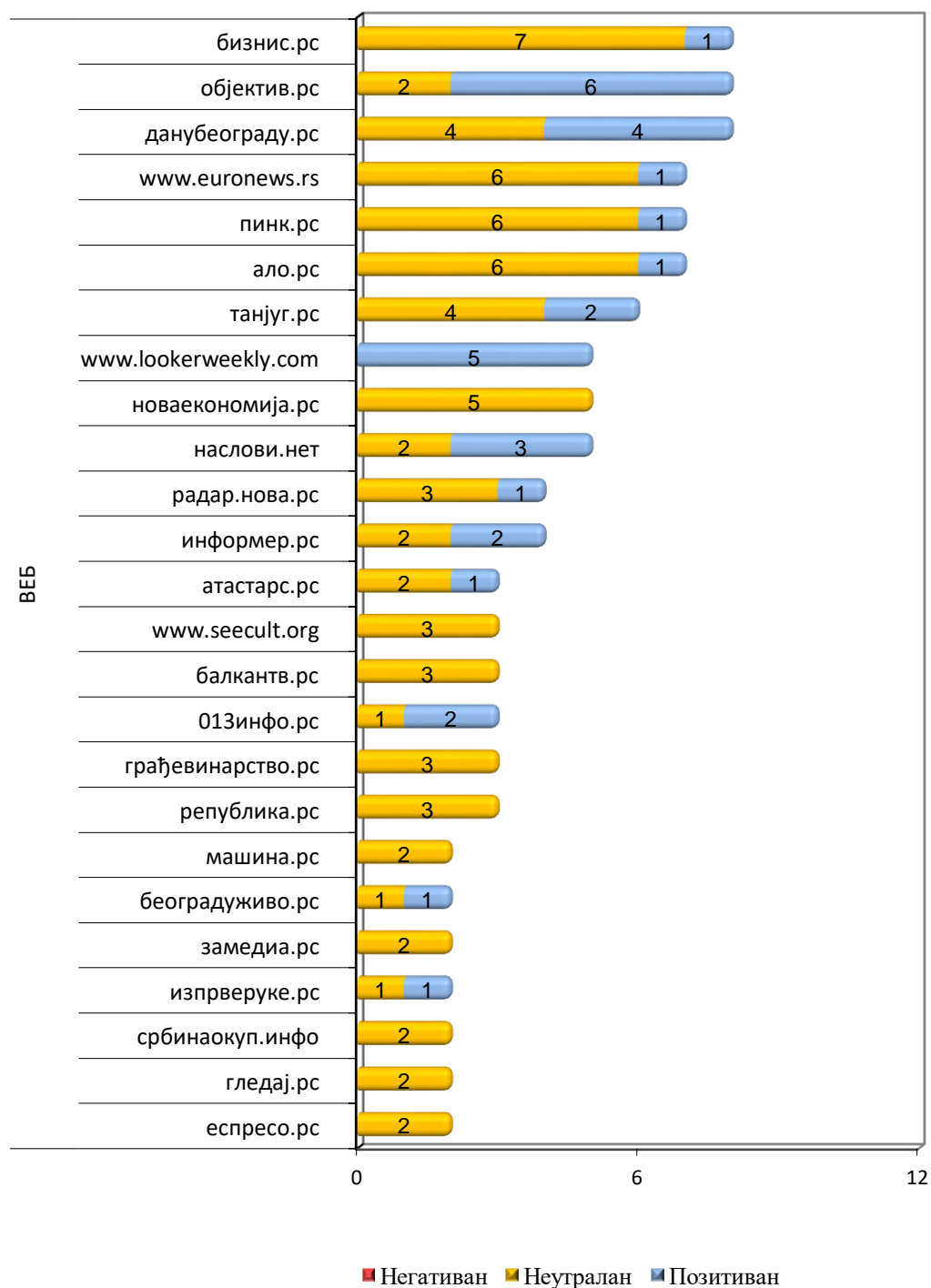

Графикон 4.4.4: Преглед објава по електронским медијима, појединачно ВЕБ I део⁴

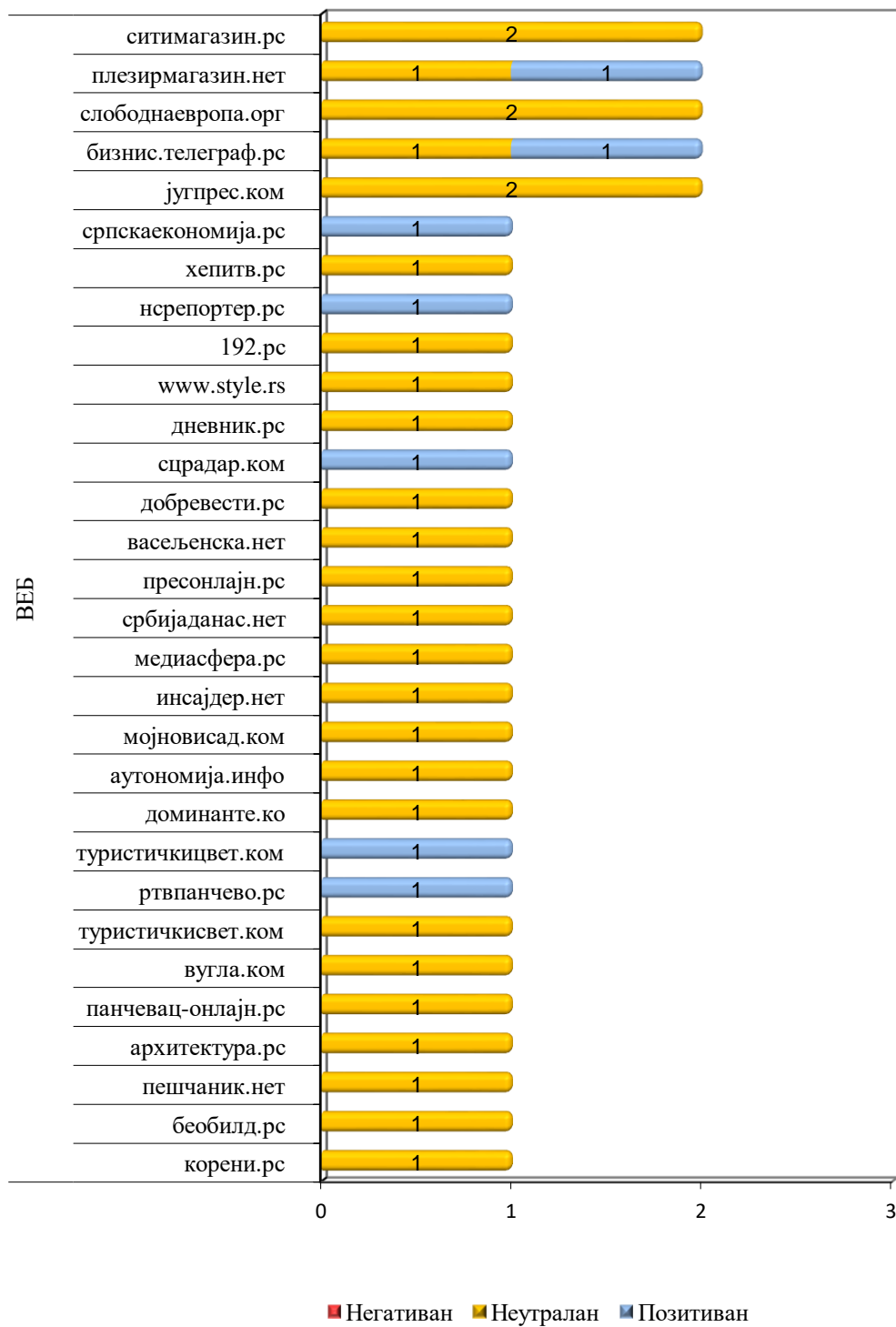

⁴ због великог броја интернет портала, а ради боље прегледности, преглед објава ВЕБ медија је подељен у три графика

Графикон 4.4.5: Преглед објава по електронским медијима, појединачно ВЕБ II део

Графикон 4.4.6: Преглед објава по електронским медијима, појединачно ВЕБ III део

Табела 4.3: Аутори са највећим бројем објава о Заводу за заштиту споменика културе

Аутори	Медиј	негативан	неутралан	позитиван	Укупно
Далиборка Мучибабић	ПОЛИТИКА / политика.рс		35	20	55
А. З. Клисурећ	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ / новости.рс		14	12	26
Бранка Васиљевић	ПОЛИТИКА / политика.рс		16	8	24
Ш. Маровић	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ / новости.рс		10	3	13
Б. О.	узвик.рс		1	10	11
Миљана Краљ	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ / НИН		8	2	10
Јелена Булајић	НОВА / нова.рс		9		9
С. Видачковић	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ		6	2	8
Бошко Ницовић	н1инфо.ком	1	6		7
К. Ц.	узвик.рс		3	4	7
М. А. К.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ / новости.рс		2	4	6
Наташа Јовановић	блиц.рс		4	1	5
Слободан Малдини	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ	2	3		5
Андрија Лазаревић	НОВА / нова.рс		5		5
В. Ђ.	телеграф.рс		3	1	4
Милица Димитријевић	ПОЛИТИКА / политика.рс		1	3	4
Сања Радовановић	НОВА / нова.рс	1	3		4
Б. Борисављевић	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ / новости.рс		4		4
Укупно		4	133	70	207

- Највеће присуство Завод за заштиту споменика културе бележи у електронским медијима, који су пренели 888 извештаја, што је чинило 80 одсто од укупног броја објава. Штампани медији су објавили 221 текст у којима је поменуто Завод (удео од 20 одсто).
- Предњаче интернет медији. На вебу је забележено 788 објава или 71 одсто од укупног броја. Следе дневна издања штампаних медија, која су учествовала у медијској слици објавивши 183 текста (удео од 17 одсто). Значајан пласман остварен је и на телевизијама – емитовано је 96 тв прилога (девет одсто).
- Појединачно посматрано, медијске куће које су пружиле највише простора активностима Завода биле су: дневни листови Политика (65) и Вечерње новости (64), и интернет портали: нова.рс (52), бета.рс и н1инфо.рс (по 51 објава). Када су телевизије у питању, истичу се ТВ РТС1 и ТВ Н1 (24 тв прилога).

Графикон 4.4.7: Преглед објава према години пласмана и врсти медија – пет посматраних година

